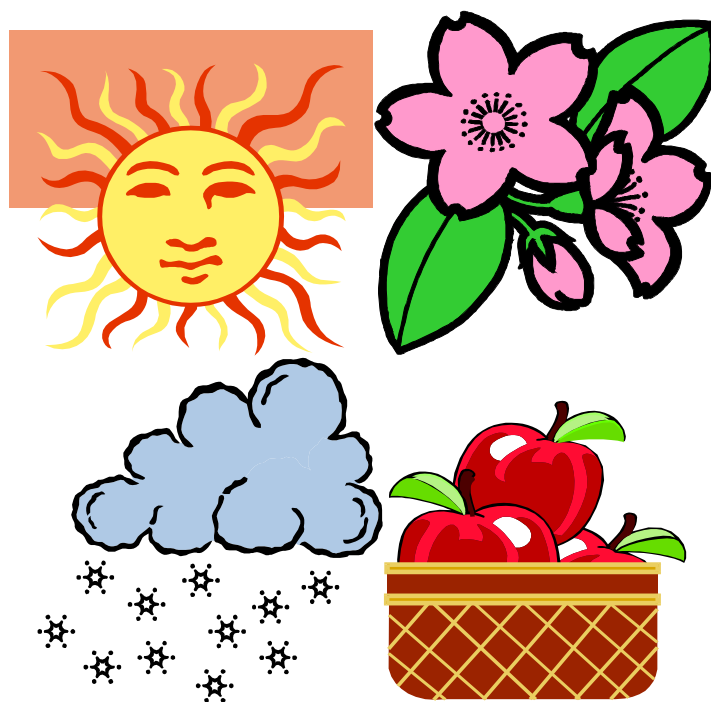

A BALKÁNYI BARACKVIRÁG ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

BALKÁNY

2015.

Készítette:

A Balkányi Barackvirág Óvoda nevelőtestülete

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Balkányi Barackvirág Óvoda

4233 Balkány, Szakolyi u. 9.

2015.

TARTALOMJEGYZÉK

AJÁNLÁS.....	4
AZ ÓVODA ADATAI	5
1. HELYZETELEMZÉS.....	6
1. 1. Óvodatörténet.....	6
1. 2. Gyermeklétszám alakulása.....	7
1. 3. Az óvoda személyi feltételei.....	7
1. 4. Az óvoda tárgyi feltételei.....	8
1. 5. A feltételrendszer fejlesztése.....	9
1. 6. Az óvoda gazdálkodása.....	9
1. 7. Kapcsolatrendszerünk.....	10
1. 7. 1. Közvetlen partnereink.....	10
1. 7. 2. Közvetett partnereink.....	10
2. ALPELVEINK.....	12
2. 1. Óvodaképünk.....	12
2. 2. Gyermekképünk.....	12
2. 3. Pedagógusképünk.....	12
2. 4. Szülőképünk.....	13
2. 5. Nevelési elveink.....	13
3. AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA.....	13
3. 1. Az óvodai nevelés célja az alapprogram szellemében.....	13
3. 2. A nevelési programunk sajátosságaiból eredő nevelési célunk.....	13
3. 3. Speciális céljaink.....	14
3. 3. 1. Halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése esetén.....	14
3. 3. 2. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése esetén.....	14
3. 3. 3. Nemzeti, etnikai kisebbségű gyermekek nevelése esetén.....	14
4. FELADATAINK.....	15
4. 1. Egészséges életmód alakítása.....	16
4. 2. Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása.....	19
4. 3. Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.....	21
5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	24
5. 1. Tevékenységi formák.....	24
5. 1. 1. Játék.....	24
5. 1. 2. Vers - Mese.....	31
5. 1. 3. Ének, zene, énekes játékok.....	35
5. 1. 4. Rajzolás, mintázás, kézimunka.....	39
5. 1. 5. Mozgás.....	42
5. 1. 6. A külső világ tevékeny megismerése.....	46
5. 1. 6. 1. A környezet megismerésére nevelés és matematikai tapasztalatok szerzése.....	46
5. 1. 6. 2. Matematikai tapasztalatok szerzése.....	49
5. 1. 7. Munka jellegű tevékenységek.....	51
5. 1. 8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	56
5. 2. Az óvoda speciális feladatai.....	59
5. 2. 1. Halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése.....	59
5. 2. 2. Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése.....	59
5. 2. 3. Integrált nevelés óvodánkban.....	60
5. 2. 4. Nevelési időben szervezett szolgáltatásaink.....	60
6. GYERMEKVÉDELMI FELADATOK.....	63
6. 1. A hátrányos, halmazottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett helyzet.....	65
6. 2. Gyermekvédelem, mint az óvodapedagógus alapvető feladata.....	66
6. 3. Az óvodai gyermekvédelmi felelős munkája.....	68
6. 4. Az óvodavezető gyermekvédelmi feladata.....	69
7. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	73
7. 1. Az óvodai csoportok szervezése.....	73
7. 2. Napirend javaslat.....	73
7. 3. A hetirend elkészítésének szempontjai.....	74
7. 4. Dokumentumok rendje.....	75
7. 5. Az óvoda hagyományos ünnepei, rendezvényei.....	77
7. 5. 1. Megemlékezések.....	77
7. 5. 2. Ünnepek, ünnepélyek.....	78
8. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI.....	80
8. 1. Óvoda-család.....	80
8. 2. Óvoda-iskola.....	81
8. 3. Az óvoda egyéb kapcsolatai.....	81
8. 3. 1. Fenntartóval.....	81
8. 3. 2. Roma Nemzetiségi Önkormányzattal.....	82
8. 3. 3. Közművelődési intézményekkel.....	82
8. 3. 4. Egészségügyi Központtal.....	82
8. 3. 5. Dél – Nyírségi Szociális és Gondozási Központ Gyermekjóléti Szolgálat.....	83
8. 3. 6. Egyéb szakmai szervezetekkel.....	83
9. AZ ÓVODÁBA ÉS AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI.....	84
10. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	86
ÉRVÉNYSÉGI NYILATKOZAT.....	87
FELHASZNÁLT IRODALOM.....	88
MELLÉKLETEK.....	90

AJÁNLÁS

Pedagógiai Programunk az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült helyi nevelési dokumentum. Rendszerbe foglalja óvodánk nevelési-fejlesztési gyakorlatát, azokat a feladatokat, tevékenységformákat, melyek biztosítják a 3-6-8 éves korú gyermekek fejlődését, közösségi életre felkészítését, a szociálisan hátrányos helyzetben lévők differenciált fejlesztésének, fejlődésének segítését. Szakmai tájékoztatást nyújt arról, hogy milyen értékeket közvetítünk, milyenek a személyi, tárgyi feltételeink, hogyan fejlesztjük a gyermekeket és milyen fejlettségi szintre juttatjuk el őket az óvodáskor végére.

Ajánljuk mindazoknak a szülőknek és leendő szülőknek, akik gyermekük nevelésében a család mellett, a családi nevelést kiegészítve élni kívánnak az óvodánk nyújtotta lehetőségekkel.

Óvodai nevelésünk alapja az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkör, az életkoronként és egyénenként változó testi, lelki és szociális szükségletek kielégítése. Az együttnevelésben épít a játék személyiségfejlesztő, képességfejlesztő szerepére.

Gyermekközpontú, tevékenységközpontú, felkészít a következő életkori szakaszra.

Ajánljuk az általános iskola nevelőtestületének, az eredményes együttműködés, a zökkenőmentes „beiskolázás” érdekében.

Ajánljuk az önkormányzat képviselő-testületének. Bízunk abban, hogy pozitív megítélésével, erkölcsi és anyagi támogatásával hozzájárul a feltételek biztosításához, programunk megvalósításához, lehetőségeihez mérten segíti munkánkat.

Ajánljuk a Roma Nemzetiségi Önkormányzatnak a jó együttműködés érdekében.

AZ ÓVODA ADATAI:

Az óvoda neve:

Balkányi Barackvirág Óvoda
címe: 4233 Balkány, Szakolyi út 9.
telefonszáma: 42/561-098
fax: 42/561-097
e-mail címe: balkovod@gmail.com

Az óvoda fenntartója:

Balkány Város Önkormányzata
címe: 4233 Balkány, Rákóczi u. 8.
telefonszáma: 42/561-000
fax: 42/561-073
e-mail: balkany@balkany.hu

Alapító okirat száma:

7/1999. (II. 19.) KT. sz. határozat a 133/2004. (VIII.31) valamint a 126/2005.(VIII.08) és a 258/2007. (IX.24.) határozatokkal módosítva.

Óvodai csoportok száma: 3

férőhelyek száma: Alapító Okirat szerint 75 fő

Az intézményvezető neve: Kerezsi Mihályné

A programot benyújtja az intézmény vezetője, és a Balkányi Barackvirág Óvoda nevelőtestülete.

HELYZETELEMZÉS

1. 1. Óvodatörténet

Balkány, Szabolcs – Szatmár – Bereg megyében, a Nyírség déli részén helyezkedik el.

A város sajátossága, hogy az országban szinte egyedülállóan a legkiterjedtebb tanyavilággal rendelkezik. Közigazgatásilag 24 tanya kapcsolódik hozzá, melyeknek lélekszáma 40-350 főig is terjed, így Balkány 6563 főből álló lakosságának közel 40%-a külterületen él.

Ez jelentősen befolyásolja a lakosság szociokulturális helyzetét, életvitelét.

A rendszerváltást követően, a privatizáció eredményeként ugrásszerűen megnőtt a munkanélküliek aránya, aminek következtében a különböző segélyezési formákat sokan veszik igénybe. Ez nagy terhet ró, hátrányosan befolyásolja az önkormányzat pénzügyi helyzetét.

A nehéz helyzetbe került családok megélhetésüket a segélyeken kívül alkalmi munkavállalással és mezőgazdasági kistermeléssel is igyekeznek előteremteni.

A fentiek alapján a szülők munkanélkülisége nem munka nélküliséget jelent, így szükségessé válik gyermekük elhelyezése, napközbeni ellátása, nevelése, amelyre 3-6-7 éves korban közoktatási rendszerünkben az óvoda hivatott.

Évente átlagosan 70 gyermek születik, ami arra enged következtetni, hogy az óvoda kihasználtsága hosszú távon is biztosított.

A családok felismerték nevelésünk pozitívumait, eredményességét, így nyugodt szívvel bízzák gondjainkra gyermekeiket, hiszen biztosítottak látják a napközbeni ellátás mellett az optimális fejlődés, fejlesztés feltételeit is.

1. 2. Gyermeklétszám alakulása

GYERMEKLÉTSZÁM	2011/2012	2012/2013
Összesen	79	79
hátrányos helyzetű	21	49
halmozottan hátrányos helyzetű	24	26
sajátos nevelési igényű	-	-

1. 3. Az óvoda személyi feltételei

Intézményünkben 3 óvodai csoportban 75 férőhelyen átlagosan 25-28 fő/csoport gyermek óvodai ellátásáról, neveléséről-oktatásáról gondoskodunk.

Engedélyezett álláshely: 9fő

Óvodapedagógus:6fő

Dajka:3fő

Az óvodapedagógusok végzettségüket tekintve:

Képesítés, továbbképzés megnevezése:	2011/2012	2012/2013
Főiskolai végzettségű	3	3
Felsőfokú végzettségű	3	3
Középfokú végzettségű	-	-
Szakvizsga:	2	2
Akkreditált továbbképzés -120 óra	4	6
ECDL vizsga	2	2
HEFOP továbbképzés	6	6
Minőségbiztosítás	1	1

Valamennyi dajkánk szakképzett. Tiszteletben tartjuk, támaszkodunk minden nem pedagógus munkakörben alkalmazott munkájára, akik óvodai nevelésünk eredményességét segítik, az óvodapedagógusokkal összhangban.

A Szabolcs - Szatmár – Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Nagykállói Tagintézményének közreműködésével heti két alkalommal logopédus és fejlesztő pedagógus fejleszti a beszédhibás és a részképességben lemaradt gyerekeket. A gyógypedagógus rendszeresen tartja a kapcsolatot az óvodavezetővel és az óvodapedagógusokkal.

1. 4. Az óvoda tárgyi feltételei

A település központjától nem messze található három csoportos óvoda 1993 – ban került átépítésre, hogy korábban bölcsődeként működő épület alkalmassá váljon az óvodai élet megvalósítására.

2009 – ben két ütemben, Uniós pályázat segítségével megvalósult az épület külső és belső felújítása. Első körben az épület szigetelése, nyílászárók cseréje, és a tetőszerkezet korszerűsítésére, átfedésére került sor. Második ütemben a fűtés korszerűsítése valamint a vizes blokkok teljes felújítása, parketta átlakkozása, csoportszobák, folyosók javítófestésére került sor.

Az óvoda udvari játékkészlete bővítésre szorul.

Felszereltsége, eszközellátottsága átlagos, az elhasználódott konyhai felszerelések pótlása fontos lenne.

Az óvodának a program céljához rendelt eszközrendszere

A játéktevékenység eszközei

Költségvetésből vásárolt meglévő eszközök	Költségvetésen kívüli összegből vásárolt meglévő eszközök	Várható eszközigeny a program megvalósításához
- mesés könyvek • udvari homokozó játékok, • csoportszobai játékeszközök. (HOBBLA)	• csoportszobai játékeszközök: • építő játékok • kirakók • autók • gyöngyök • babakocsi • dominó kártya • LEGO • Gyermek konyhabútor • Bábtartó • játéktároló	• szerepjátékokhoz szükséges eszközök, kellékek: • babaszobai • közlekedési • orvosos • barkácsoláshoz, bábkészítéshez anyagok, eszközök • logikai, matematikai, nyelvi játékok, • többfunkciós udvari fa játékok

Az óvodai tanuláshoz szükséges eszközök

Költségvetésből vásárolt meglévő eszközök	Költségvetésen kívüli összegből vásárolt meglévő eszközök	Várható eszközigeny a program megvalósításához
<ul style="list-style-type: none"> • német tornaszer • tornapadok • képek az anyanyelvi fejlesztéshez kép készlet • emberek világa, állatok világa • irodalmi szöveggyűjtemények • mágneses tábla • ritmushangszerek • maroklabdák • műanyag karikák • tornaszőnyeg 	<ul style="list-style-type: none"> • OVIKONDI • Fénymásoló • OVI PC • Testhenger • Óriás láb játék • Billenő talp • TV • CD – s rádió • DVD – lejátszó • CD – lejátszó 	<p>Mozgás: 4 db zsámoly, tornaszőnyeg kerti zuhany, pancsoló, medencék</p> <p>Ének – zene: ritmus és dallam hangszerek</p> <p>Mese – vers: képeskönyvek</p> <p>Rajzolás, mintázás: jó minőségű és megfelelő mennyiségű eszköz és anyag</p> <p>Munka jellegű tevékenységek: gyermekméretű kerti szerszámok, eszközök</p>

1. 5. A feltételrendszer fejlesztése

A rendelkezésünkre álló adatok szerint a születések száma kis mértékben csökken, így lehetőség van valamennyi 3. életévét betöltött gyermek óvodai elhelyezésére. Amennyiben igény van rá, lehetőség van a 4. csoport beindítására 18 fővel.

1. 6. Az óvoda gazdálkodása

Az óvoda részben önállóan gazdálkodó intézmény. Az intézmény a számára biztosított költségvetés ésszerű és gazdaságos felhasználására törekszik.

Az elmúlt 5 évben pályázaton nyert összegből vásárolt eszközök:

- HEFOP-2 db. asztali számítógép
- IPR - gyermekbarát csoportszobák kialakítása (asztalok, székek, szőnyegek, fejlesztő játékok)
- TÁMOP kis értékű tárgyi eszközök, bútorok (laptop, fénymásoló)

1. 7. Kapcsolattartórendszerünk

1. 7. 1. Közvetlen partnereink

Partneri kör megnevezése	Partner elérhetősége	Kapcsolattartó személy		Kapcsolattartás szinterei
		A partner részéről	Az óvoda részéről	
Az óvodába beírt gyermekek	A csoportok felvételi és mulasztási naplójában rögzítve	A csoportok óvodapedagógusa	Óvodavezető	A mindennapi óvodai élet
Az óvodába beírt gyermekek szülei		A Szülői Szervezet vezetője	Óvodavezető	A Helyi óvodai Program és az éves Munkatervben pontosan meghatározva
Az alkalmazotti kör: Pedagógusok Dajkák	A Partnerlista pontosan tartalmazza	Valamennyi alkalmazott	Óvodavezető	Napi munkakapcsolat: • a munkaköri leírások, • az éves munkaterv alapján
A Fenntartó		Polgármester	Óvodavezető	Helyi szinten változó
• Szabolcs Vezér Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola • SZVOK II. sz. Béketelepi Ált. Isk. Tagintézménye		Az iskolák igazgatói	Óvodavezető	A mindenkori éves munkaterv Általános Iskola, Óvoda kapcsolattartási terve alapján
Roma Nemzetiségi Önkormányzat		RNÖ vezetője	Óvodavezető	A mindenkori éves munkaterv
Szent Jácint Görög katolikus Óvoda				Óvodavezető

1. 7. 2. Közvetett partnereink

Partneri kör megnevezése	Partner elérhetősége	Kapcsolattartó személy		Kapcsolattartás szinterei
		A partner részéről	Az óvoda részéről	
Dél – Nyírségi Szociális és Gyermejjóléti Szolgáltató Központ Gyermejjóléti Szolgálat	Partnerlista	Gyermekvédelemért felelős személy	Gyermekvédelmi felelős	HNP és éves munkaterv alapján
Védőnői szolgálat	Partnerlista		Az óvodavezető	HNP- nek megfelelően
Balkányi	Partnerlista	Logopédus	Óvodavezető	HNP alapján +

Szabolcs Vezér Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola		Pszichológus Gyógytornász		logopédus heti 1 alkalommal
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Megyei Pedagógiai Közművelődési és Képzési Intézete	Partnerlista	A feladattól függően az intézmény tanácsadói hálózata.	Óvodavezető	Továbbképzések
Barackvirág Alapítvány	Partnerlista	Kuratórium	Óvodavezető	Kulturális, szociális, eszköztámogatás
Közművelődési intézmények	Partnerlista	Intézmények vezetői	Óvodavezető	HNP és aktuális rendezvények
OM Minisztérium			Óvodavezető	HNP alapján, aktuális rendezvények
ÁNTSZ	Partnerlista	Közegészségügyi ellenőr	Óvodavezető	Ellenőrzések
Munkavédelmi és Tűzvédelmi Felügyelet		Felügyelő	Óvodavezető	Ellenőrzések, szemlék, oktatás

A közvetlen és közvetett partnereinkkel online csatornákon keresztül (facebook, óvoda honlapja, e-mail) tartjuk a kapcsolatot.

2. ALAPELVEINK

2. 1. Óvodaképünk

Helyi Nevelési Programunk megvalósításához olyan környezetet kívánunk megteremteni, melyre jellemző: a gyermeket, felnőttet tisztelő, barátságos, tiszta, esztétikus, biztonságos óvodai légkör.

Az inkluzív-, az integrált-, a migráns gyermekek nevelését támogató szemlélet.

2. 2 Gyermekképünk

Olyan nyílt, érdeklődő, környezetében jól eligazodó gyerekek nevelése, akik testi, szociális és értelmi érettség terén is felkészültek a következő életkori szakaszra.

2. 3. Pedagógusképünk

Olyan óvodapedagógus, akire a humanizmus, pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértő, együtt érző, elfogadó, a segítőkészséget előtérbe helyező gyermekszerepet jellemző.

Az óvodapedagógus és az óvodai pedagógiai munkát segítő alkalmazottak összehangolt munkája, ehhez a munkához szükséges a pedagógus segítő, megértő, informáló magatartására, a gyerekek személyiségének fejlesztése érdekében.

Az óvodapedagógus és az óvodai pedagógiai munkát segítő alkalmazottak összehangolt munkája elvárás.

Az esélyegyenlőséget, a hátrányt csökkentő pedagógiai attitűd, valamint a nemek társadalmi egyenlőségének támogatása. Aktív résztvevője legyen az online megvalósuló szakmai együttműködésnek (facebook, honlap, ovonok.hu, canada.hu)

Folyamatos információcsere jellemezze a pedagógiai partnereivel. Rendszeresen tájékozódjon a pedagógia tudományára és az óvodapedagógiára vonatkozó legújabb eredményekről, s kihasználja a továbbképzés lehetőségeit. Végül, de nem utolsó sorban folyamatos részvétel jellemezze az óvodapedagógust (intézményfejlesztő tevékenység, pályázatírás) Az így szerzett tapasztalatokat használja fel pedagógiai munkájában.

Önértékelést Támogató Munkaközösség megalakítása a tanfelügyeleti feladatok elvégzésére.

2. 4. Szülőképünk

Aki azonosulni tud programunk szellemiségével, képes az együttnevelésre, gyermeke személyiségfejlesztésére, aki tiszteli az óvoda valamennyi dolgozóját.

2. 5. Nevelési elveink

Az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásának erősítésére irányul, az egyenlő hozzáférés biztosításával.

A gyermek személyiségének teljes kibontakoztatása.

A gyermekek testi, lelki gondozása, az érzelmi biztonság megteremtése.

A szocializáció minél teljesebb kibontakoztatása, a családi neveléssel együtt.

3. AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA

3. 1. Az óvodai nevelés célja az alapprogram szellemében

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint az óvodai nevelés célja, hogy: a 3-7-8 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, beleértve a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását is.

3. 2. A nevelési programunk sajátosságaiból eredő nevelési célunk

- A családi nevelést kiegészítve az eltérő szociális környezetből érkező 3-6-8 éves korú gyerekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, személyiségük kibontakoztatásának elősegítése, egyéni fejlettségüknek megfelelő és differenciált nevelése, a gyermeki önállóság fejlesztése.
- Komplex fejlesztő eljárásokkal, foglalkozásokkal, a kompetenciaalapú óvodai programcsomag szükség szerinti alkalmazásával harmonikus személyiségfejlesztés elősegítése.
- Érzelmi biztonságot nyújtó légkörben az interperszonális kapcsolatok kialakítása, elmélyítése.
- Az önismeret fejlesztése, új erkölcsi normák (tolerancia, elfogadás, befogadás, segítségnyújtás) kialakítása.

- Olyan megfelelő nyelvi kommunikációs és önértékelő képességekkel rendelkező gyermekek nevelése, akik rendelkeznek az óvodáskor végére az iskolai élet megkezdéséhez szükséges készségekkel, képességekkel.
- Szakmai tevékenységünk fejlesztése, megújulása érdekében figyelembe vesszük a visszajelzéseket: egyéni beszélgetés, szülői felmérés, szakmai megbeszélés, továbbképzés, szülői értekezlet, SZMK megbeszélés.

3. 3. Speciális céljaink

3.3.1. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése esetén:

A szociális hátrányok, a szülők iskolázatlansága és alulképzettsége mellett meghatározó szerepe van az etnikai, -kulturális, -szubkulturális sajátosságoknak. A családi szocializációs értékek figyelembe vétele azért is fontos, mert a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek is heterogén csoportot jelentenek.

A családi szocializáció figyelembe vétele meghatározó szerepet játszik a szociális képességek kialakulásában, fejlesztésében. A családi biztonság erősítése, gátlások feloldása, az Én-kép az önbizalom a neveléshez, a motiváció fejlesztéséhez elengedhetetlen.

3.3.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése esetén:

A gyermekek szükségleteihez igazodó feltételek megteremtésével és folyamatos fenntartásával, integrált nevelés keretei között, személyiségük kibontakoztatása, sokoldalú, harmonikus fejlesztése, esélyegyenlőség biztosítása.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fogyatékosságaiból eredő hátrányok csökkentése.

3. 3. 3.. Nemzeti, etnikai kisebbségű gyermekek nevelése esetén:

A rendszeres óvodába járás elérésével a hátrányos helyzetben levő gyermekek differenciált, komplex személyiségfejlesztése, tehetségük kibontakoztatásának elősegítése, a hátrányok kompenzálása integrált nevelés keretében.

4. FELADATAINK

- A gyerekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése, olyan életmódszervezéssel, amelynek alapja a négy évszak körforgása.
- Az egyéni és életkori sajátosságokat figyelembevevő, rugalmasan alkalmazkodó szokás- és szabályrendszer kialakítása.
- Napirend betartása.
- Pedagógiai terveit a megvalósítás eredményességének függvényében felülvizsgálja
- Érzelmi biztonságot nyújtó, nyugodt, családi légkör megteremtése.
- Komplex fejlesztő eljárásokkal, foglalkozásokkal, a kompetenciaalapú óvodai programcsomag fokozatos bevezetésével harmonikus személyiségfejlesztés elősegítése.
- Kreatív gondolkodást, alkotó képzelőerőt elősegítő tevékenykedtetés kibontakoztatása.
- Integrált, személyközpontú, differenciált nevelés kialakítása, amely segíti a kölcsönös befogadást, megértést.
- Tudatosabb és megalapozottabb együttműködés a családokkal annak érdekében, hogy a gyermek fejlődését előremozdító családi beállítódás alakuljon ki.
- Szülők aktív bevonása az óvodai életbe.
- Az egészségmegőrzés szokásainak, valamint a környezettudatos magatartás kialakításához,- a környezet védelméhez és megóvásához, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakításának alapelvei.
- Az egyéni képességekhez viszonyítva értékelni a teljesítményeket, törekedni a folyamatos, pozitív visszajelzésekre.
- Folyamatos értékeléssel, visszajelzésekkel a gyermekek fejlődésének segítése.

Programunkban hangsúlyos szerepet jut a prevenciónak, mindig differenciáltan a gyermek aktuális fejlettségi szintjéhez, aktuális állapotához igazodva.

A nevelés keretei:

- Egészséges életmód alakítása
- Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása
- Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

4. 1. Egészséges és kulturált életre nevelés

„Az egészség nem ajándék, hanem feladat.” (Sebastian Kneipp)

Célunk:

A gyermekek fejlődésének elősegítése érdekében testi szükségleteik kielégítése, az egészséges életvitel igényének alakítása.

Feladatunk:

- A gyermekek gondozása, testi szükségletük kielégítése;
- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése az évszakonként adódó lehetőségek kihasználásával;
- Az egészséges életmód, a testápolás, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, egészséges és biztonságos környezetben.

A gyermekek gondozása, testi szükségleteik kielégítése

Az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége a **gondozás**. Az óvodás gyerek olyan szükségletét elégíti ki, amely elősegíti növekedését, fejlődését, egészségének megőrzését, s ezzel megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit. A gyermekek testi nevelésén túl hozzájárulnak az egész személyiség alakulásához, fejlődéséhez.

A gyerekek óvodába lépése előtt családlátogatás vagy kötetlen beszélgetés alkalmával tájékozódunk az otthoni körülményekről, szokásokról, életvitelről, melyben nagy eltérések tapasztalhatók. Az óvodás korú gyerekek egy része hátrányos helyzetű.

Ez a tény meghatározó jellegű a gondozási feladatokat illetően.

A beszoktatás ideje alatt megismertetjük a gyerekeket a tisztálkodó eszközök helyes használatával, a testápolási szokások sorrendjével.

A gyerekek gondozásakor megértő, meghitt viszony kialakítására törekszünk, őszintén, tapintatosan közeledünk hozzájuk, így ők is elfogadják bennünket.

A gondozással kapcsolatos szokások pontos menetét a csoportban dolgozó dajkával megbeszéljük, s azonosan gyakoroltatjuk a gyerekekkel.

A helyes életritmust fokozatosan az élettani és egyéni sajátosságok figyelembevételével a családdal együttműködve (szülői értekezlet, faliújság, egyéni beszélgetések) alakítjuk ki.

Az **étkezési szokásokban** is nagy eltérést tapasztalhatunk. Az egyéni lemaradásokat a kulturált körülmények biztosításával, személyes példaadással próbáljuk koruknak megfelelő szintre hozni. Az étrendet - a szülők segítségével - kiegészítjük gyümölcsökkel, vitaminalátákkal.

A tízórai és uzsonna folyamatos, az ebéd kezdő időpontja meghatározott, befejezése folyamatos, figyelembe véve a gyerekek egyéni tempóját, szükségletét. A befejezés folyamatosságát a helyi lehetőségek határozzák meg.

Fokozatosan alakítjuk a helyes **öltözködés** szokásait, törekedve az egyre nagyobb önállóságra. Hangsúlyozzuk a réteges öltözködést a szülőknek. Fontos, hogy a gyerekek ruhája, lábbelije praktikus, kényelmes és tiszta legyen, ami a gyermekeket nem korlátozza a szabad mozgásban, viselése egyszerű. Fűtési időben a gyerekek váltó ruhába öltöznek.

Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése az évszakonként adódó lehetőségek kihasználásával

A gyerekek mozgásigényének kielégítését és fejlesztését a testnevelési foglalkozások, csoportszobában és a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek, séták, kirándulások szolgálják.

A szabad levegőn való rendszeres tartózkodás növeli a gyerekek ellenálló képességét, ezért megfelelő időjárás esetén a mozgást, mint kötelező tevékenységet - testnevelés foglalkozás, néhány percig tartó mozgásos tevékenység - az udvaron szervezzük.

Sétát, kirándulást valamennyi évszakban tervezünk, melyekkel az élményszerzésen túl hozzájárulunk a gyerekek mozgásigényének kielégítéséhez, mozgáskoordinációjuk fejlődéséhez is.

A szabad levegőn való tartózkodást télen a tél örömeit – szánkózás, hóemberépítés, hógolyózás, stb. – aktívan kihasználva biztosítjuk.

Nyáron hasznosítjuk a napfürdőzés adta lehetőségeket, illetve biztosítjuk a vízhez szoktatás feltételeit. Megteremtjük az edzés lehetőségét minden évszakban, ezzel is fokozva a gyermekek ellenálló képességét.

Kihasználjuk a levegő, napfény együttes hatását, de odafigyelünk az erős napsütés káros hatásának kiküszöbölésére.

Az egészséges életmód, a testápolás, az egészség megőrzés szokásainak alakítása egészséges és biztonságos környezetben

A napi mozgások után a gyerekek szervezetének szüksége van pihenésre, alvásra. Minden nap biztosítjuk az optimális feltételeket — jól szellőzött terem, lehetőség szerint nyitott ablak, és megnyugtató altató mese. Figyelembe vesszük a gyerekek eltérő alvásigényét, ezért folyamatosan ébrednek, majd tevékenykednek a gyerekek.

A testápolással segítjük a gyerekek tisztaság igényének alakulását. felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy az óvodában elsajátított egészségügyi feladatokat otthon is rendszeresen gyakoroltassák gyermekeikkel. (mosakodás, fogmosás, fésülködés, az orr tisztántartása, WC használat)

Megteremtjük azokat a feltételeket, amelyek elősegítik, hogy a gyerekek fokozatosan egyre nagyobb önállósággal végezhessék a testápolási teendőket.

A baleset-megelőzés érdekében a gyermekeket önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük. Az eszközök, használati tárgyak ellenőrzése, karbantartása, a hibaforrások megszüntetése folyamatosan történik.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Kialakul a gyerekek tisztasági igénye.
- A testápolással kapcsolatos szokásokat önállóan, saját igényükhöz igazodva végzik.
- A tisztálkodáshoz szükséges eszközöket rendeltetésnek megfelelően használják.
- Önállóan öltözködnek, ruhaneműjüket, ágyneműjüket rendben rakják el.
- Kialakul bennük a tiszta, esztétikus környezet igénye, s vigyáznak környezetük rendjére, tisztaságára.

4. 2. Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása

Célunk:

A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó környezetben.

Feladatunk:

- Olyan otthonos, derűs légkör megteremtése az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig, amelyben pozitív érzelmi töltés jellemzi a felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatot.
- A gyerekek szociális érzékenységének fejlesztése, én tudatának alakítása, a másság elfogadására nevelés.
- Az óvodai életet átfogó gyermek-dajka közötti kapcsolat jelentősége
- A gyermeki önérvényesítő törekvéseknek teret adó szemlélet, a gyermeki személyiségfejlődésben a szokás,- és normarendszer megalapozására tett hangsúly.
- A gyermek szűkebb és tágabb környezetéhez, a szülőföldhöz való kötődést segítő pedagógus attitűd.
- A gyermek személyiségfejlődésének alakulásában, a modell értékű kommunikáció, bánásmód, viselkedés az óvodai feladatellátásban résztvevő felnőttek között.

Otthonos, derűs légkör megteremtése az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig

A gyermek elsődleges nevelési színtere a család. Az óvoda kiegészíti a nevelési folyamatot. Már a beiratkozás alkalmával információt kapunk a gyermek és elsődlegesen az anya kapcsolatáról. Óvodába érkezés előtt ismertetjük a szülővel a beszoktatás módszerét. A tényleges óvodába lépést megelőző héten a szülő gyermekét megismertetheti az óvodai élettel. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy kedvenc játékaikat, megnyugvást adó eszközeiket (pl. pléd, alvóka, kispárna, stb.) behozhassák az óvodába.

Az óvoda valamennyi dolgozója szeretetteljes, meleg, elfogadó kapcsolat kialakítására törekszik szülővel, gyermekkel egyaránt. Az óvodába lépő gyermeket meleg, családias, gondoskodó légkör fogadja.

A már óvodás gyermekeink szeretettel és segítő szándékkal veszik körül új társaikat. Kisebb testvér óvodába érkezése esetén lehetőséget biztosítunk arra, hogy a nagyobb testvér társaságában, csoportjában – igény esetén – eltölthessen a beszoktatás megkönnyítéséhez szükséges időt.

A gyerekek szociális érzékenységének fejlesztése, én tudatának alakítása, a másság elfogadására nevelés

A pozitív érzelmek megerősítésére, a negatív érzelmek csökkentésére törekszünk.

Feladataink megvalósítása során mindig figyelembe vesszük a gyermek egyéni képességét, tempóját, eltérő szokásait. Támogatjuk, segítjük a barátságok kialakulását, a másság elfogadását, az érzelmileg átélt közös feladatok megvalósulását. Az óvodapedagógus jó példája, szeretete, bizalma, türelme fejlesztőleg hat a gyermek viselkedéskultúrájára.

Az óvodában új kapcsolatok várnak minden gyermekre. Az új környezet és új kapcsolatok elfogadását érzelmi biztonság nyújtásával és a tevékenységszükséglet kielégítésével könnyítjük meg.

A csoport, az óvodai közösség formálása során igen hasznos közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása és a csoport közvéleménye is kialakul.

Természetesen soha sem feledkezhetünk meg arról, hogy a közösséget önálló egyéniségek alkotják, saját akarattal, ambícióval, vágyakkal.

Az egyén képességeinek fejlesztésével teljesebbé, gazdagabbá tesszük óvodai közösségünket.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Igénylik a közös tevékenységet, s abban aktívan vesznek részt.
- Tudnak a tevékenységnek megfelelően viselkedni.
- Örülnek a közösen elért sikereknek.
- Együtt éreznek társaikkal.
- Szükség szerint segítenek társaiknak.
- Baráti kapcsolatok alakulnak.
- Bízhatnak önmagukban és társaikban.
- Betartják a kialakított szabályokat.

4. 3. Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

Célunk:

A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve olyan változatos tevékenységek biztosítása, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek a természeti és társadalmi környezetről.

Feladataink:

- Egész nevelőtevékenységünk során az anyanyelv fejlesztése, és a kommunikáció különböző formáinak alakítása.
- A gyerekek spontán szerzett ismereteinek, tapasztalatainak rendszerezése, bővítése, kreativitás, értelmi képességek fejlesztése. (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás)

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Óvodai nevelésünk egészében kiemelt jelentőséget kap a **beszéd**, az **anyanyelv** és a **kommunikáció** fejlesztése, hiszen csak a kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek képesek az ismeretek befogadására, elsajátítására.

Az anyanyelvi nevelést valamennyi óvodai tevékenységforma keretében megvalósítandó feladatként határozzuk meg.

Elvárásként fogalmazzuk meg, hogy az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – a beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel valósuljon meg.

„A szocializáció folyamán a beszéd a gyerek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszközévé válik. A beszéd által erősödik a gyerek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei”

Az anyanyelvi nevelés elsődleges színtere a család. A gyerekek beszédképességének fejlettsége, beszédértése, beszédaktivitása az óvodába érkezéskor nagy egyéni eltérést mutat. Fejlesztésünk személyre szóló, megfelelő formáinak megválasztásánál a következőket vesszük figyelembe:

- mennyire szívesen és színesen beszél;
- tisztán ejti-e a hangokat;

- milyen gazdag a szókincse;
- milyen a mondatalkotása és a párbeszédkészsége;
- nem mer, nem akar, vagy nem tud bekapcsolódni a különböző beszédhelyzetekbe;
- bizonytalan családi körülmények, betegség okozza-e a beszédfejlődés megtorpanását (dadogni kezd, elhallgat, nem beszél).

A beszédhibás gyerekek speciális fejlesztéséhez 5 éves kortól — legkésőbb az iskola megkezdése előtti évben — javasoljuk a logopédiai kezelést.

Személyes példaadással, érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes csoportlétkör megteremtésével, követésre méltó helyes és szép beszéddel, rendszeres irodalmi élmény nyújtásával segítjük a gyermekek anyanyelvi kultúrájának alakulását.

A gyerekek spontán szerzett ismereteinek, tapasztalatainak rendszerezése, bővítése, kreativitás, értelmi képességek fejlesztése

Az értelmi fejlesztés-nevelés feladatait tudatos tervezéssel, életmódszervezéssel és az évszakonként adódó játék – munka – tanulási tevékenységek biztosításával valósítjuk meg. A gyerekek egyéni fejlődési tempója ebben az életkorban nagy eltérést mutat. Arra törekszünk, hogy minden gyermek képességét önmagához – saját lehetőségeihez – viszonyítva fejlesszük. Nevelőmunkánk eredményessége attól függ, hogy azt mennyire sikerül az egyes gyerekek számára közelívé, érthetővé, érzelmileg elfogadhatóvá, vonzóvá tenni. Fontos, hogy a konkrét tevékenységek szervezésénél a tárgyról, dologról, jelenségekről minél több érzékszerv segítségével szerezzenek a gyerekek cselekvéses tapasztalatokat. (látás, hallás, szaglás, tapintás, ízlelés)

Kérdéseinkkel, magyarázatainkkal próbáljuk ráirányítani figyelmüket a fontosabb összefüggésekre. Olyan érdekes, változatos eljárásokat alkalmazunk, amellyel a gyermekek figyelme folyamatosan fenntartható.

Kreatív alkotó légkörben érjük el, hogy a gyerekek fantáziája, egyéni képességei minél sokoldalúbban kibontakozhasson.

A megfigyelés, az emlékezetbe vésés és a felidézés ebben az életkorban a gyakorlati tevékenységbe ágyazottan fejlődik.

A gyerekek gondolkodásában a valóságos cselekvés mellett a fejlődés hatására egyre inkább helyet kapnak a tárgyakról és a velük való cselekvésekről kialakult belső gondolati képek. A megismerés fokozatosan áttevődik a szemléletes-képszerű gondolkodás szintjére, a fogalmi gondolkodás csak később kezd kialakulni.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyerekek bátran, szívesen, érthetően beszélnek, gondolataikat képesek összefüggően elmondani.
- Tisztán ejtenek minden beszédhangot, értik és használják a kommunikáció különböző formáit.
- Érzékelésük, észlelésük tovább differenciálódik.
- Megjelenik a szándékos bevésés, felidézés, figyelem.
- Szándékos figyelmük időtartama 10-15 perc.
- Nyelvi-fogalmi gondolkodásuk kialakulóban van.
- Kreativitásuk érvényesül minden tevékenységi formában.

5. TEVÉKENYSÉGI FORMÁK NEVELÉSI RENDSZERÜNKBEN

5. 1. Tevékenységi formák:

- Játék
- Verselés, mesélés
- Ének-zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, mintázás, kézimunka
- Mozgás
- A külső világ tevékeny megismerése
- A környezet megismerésére nevelés
- Matematikai tapasztalatok szerzése
- Munka jellegű tevékenységek
- A tevékenységekben megvalósuló tanulás
- Mindennapos testnevelés

5. 1. 1. Játék

A játék óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze, a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, alapvető tevékenysége.

Célunk:

Olyan változatos játéklehetőségek biztosítása, amelyben az érdekes és szabadon választott tevékenységek gyakorlása közben a gyerekek ötletei, egyéni képességei kibontakozhatnak, személyiségük komplex módon fejlődhet, a szabad játék túlsúlyának érvényesülése folytán.

Feladataink:

- Alapvető feltételek biztosítása. (megfelelő légkör, hely, idő, eszköz, tapasztalat-élmény)
- A játék formáinak és tartalmának gazdagítása a gyerekek képességfejlődésének elősegítése érdekében.
- A játékirányítás megfelelő módszereinek alkalmazása a gyerekek igényeihez, a játékszituációkhoz igazodva.
- A játékban rejlő képességfejlesztő elemek tudatos alkalmazása.
- A szabad játék során biztosítjuk a gyermek számára az önállóságot és a szabadságot.

- Hangsúlyos az indirekt játékirányítás felelőssége az óvodapedagógus tudatos jelenléte mellett.

Alapvető feltételek biztosítása

„A gyerekek úgy, annyit és azt játszanak az óvodában, amihez, amennyi ideig adottak a lehetőségek.”

Az elmélyült játékhoz elsősorban biztonságos, **nyugodt, derűs légkört** teremtünk, ahol a gyerekek szabadon választhatják meg játszótársaikat, önállóan dönthetnek arról, hogy mit, mennyi ideig és milyen eszközökkel kívánnak játszani. Arra törekszünk, hogy az óvodába érkezéstől a hazamenetelig sokféle tevékenységgel önállóan próbálkozzanak, a választott játékban elmélyülhessenek. A gyerekek játékkedvére, a játék kialakulására kedvezően úgy hatunk, ha érzelmileg stabil, kiegyensúlyozott légkörrel vesszük őket körül, ahol ötleteik megvalósításához, élményeik feldolgozásához bátorítást, segítséget, partnert találnak, ahol lehetőségük van a félrehúzódsra, egyedül játszásra is. Támogatjuk a közös játék kibontakozását, fejlődését, segítjük a magányosan játszó gyerekeket abban, hogy társaik tevékenységébe bekapcsolódhassanak.

Az egyes játékfajtákhoz szükséges **megfelelő helyet** a csoportszobában és az udvaron biztosítjuk. Az adott korcsoport igényeihez, fejlettségéhez igazodva úgy alakítjuk ki az állandó és ideiglenes játszóhelyeket, játéksarkokat, hogy a játékszerek és eszközök könnyen áttekinthetők, elérhetők legyenek, keltsék fel a gyerekek érdeklődését, tudjanak egymás zavarása nélkül elmélyülten és tartósan játszani.

Folyamatosan figyelemmel kísérjük, hogy melyek azok a tevékenységek, amelyek iránt átmenetileg megnőtt illetve csökkent a gyerekek érdeklődése, hol szükséges nagyobb helyet felszabadítani, a bútorokat célszerűbben átrendezni.

A sokat mozgó gyerekek számára éppúgy lehetővé tesszük a játékot, mint azoknak, akik a nyugalmat kedvelik.

Fokozatosan szoktatjuk a gyerekeket arra, hogy a játékhoz szükséges helyet önállóan alakítsák ki, bátran, kreatívan használják a berendezési tárgyakat, a játék végén a következő tevékenységhez szükséges mértékű rendet rakjanak.

Folyamatos és rugalmas napirendünkkel biztosítjuk, hogy az összefüggő **játékidő** minél hosszabb és zavartalanabb legyen. A kialakult játéktevékenységet csak az étkezések, önkiszolgáló tevékenységek és a pihenés szakítja meg.

Nagy körültekintést igényel a kötetlen foglalkozások szervezése, mivel ezzel nem zavarhatjuk az elmélyült játékot. *„Annak a gyermeknek, akinek módja van befejezni a maga választotta tevékenységeket, fejlődése jó irányba halad.”*

A csoportszobában és az udvaron egyaránt lehetőséget teremtünk arra, hogy akár több napon keresztül is folytathassák a gyerekek a megkezdett játékot.

A **játékeszközök** kiválasztásánál arra törekszünk, hogy esztétikusak, könnyen tisztíthatóak, balesetmentesek, fejlesztő hatásúak legyenek, megfeleljenek a gyerekek életkori és egyéni sajátosságainak.

„A játékeszköz annál értékesebb:

- minél inkább kész arra, hogy örömet keltsen és cselekvésre motiváljon,*
- segítse a képességek és az érdeklődés kibontakozását,*
- érthetőbbé tegye a gyermek számára a világot,*
- önkifejezésre és a másokkal folytatandó kommunikációra készítessen,*
- a valóság átalakítására és szimbolikus újratereztetésére készítessen.*

Különös pedagógiai értékük van az olyan játékeszközöknek, amelyekhez a gyermek szívesen nyúl, melyek meghatározott időre lekötik figyelmét és kielégítik cselekvési vágyait.”

A gyerekek **élményei-tapasztalatai**, környezetükről szerzett pozitív és negatív benyomásai mind-mind a játék tartalmát gazdagítják. A játék fejlesztése érdekében az egyéni élményeken túl biztosítjuk a közös tapasztalatszerzés lehetőségét. Úgy szervezzük a gyerekek napirendjét, hogy minél több élményhez jussanak, fokozatosan ismerkedjenek a természeti és társadalmi környezetükkel. Minden évszak más-más lehetőséget kínál a tapasztalatszerzésre, amelyeket élményszerző séták, kirándulások formájában tudatosan beépítünk nevelőmunkánkba. Ügyelünk arra, hogy legyen idejük a gyerekeknek az élmények feldolgozására, „kijátszására”, hiszen a túlszűfolt óvodai élet is éppen olyan káros, mint az egyhangú.

A játék formái és tartalma

A **gyakorlójáték** során lehetőséget adunk a gyerekeknek, hogy önállóan próbálkozzanak az eszközök, anyagok rakosgatásával, rendezgetésével, egy-egy mozdulat ismételtetésével (öntögetés, tépés, nyírás, kalapálás...). Alkalmat teremtünk az újabb ötletek kitalálására, az egyéni képességek megismerésére, kibontakozására. E tevékenység közben ismerkednek a gyerekek az eszközök, tárgyak tulajdonságaival, fejlődik finommozgásuk, érzékszerveik működése pontosabbá válik. Biztosítjuk a megfelelő mozgásteret, azokat a játékszereket, anyagokat, eszközöket, amelyek alkalmasak a gyerekek manipulációs vágyának kielégítésére.

A **szerepjáték** a komplex személyiségfejlesztés terén a leggazdagabb lehetőségeket nyújtja, ezért kialakulását, fejlődését már a legkisebbeknél mintát kapjanak a szerepek megformálására, az erkölcsi értékek, a társadalmi együttélés szabályainak gyakorlására is segítjük. Arra törekszünk, hogy a gyerekek változatos szerepekben vegyenek részt a játékban,. Építünk a gyerekek önállóságára, kezdeményezésére, egyéni elgondolásuk megvalósításához biztosítjuk a feltételeket. A játékhelyzethez, a gyerekek igényeihez igazodva kínálunk megoldási módokat a konfliktushelyzetek feloldásában, a szerepek elosztásában, a szükséges eszközök elkészítésében, a szereplők közti viszonyok életre keltésében. A szerepjátékok témáját és tartalmát a gyerekek ismereteivel párhuzamosan bővítjük, leggyakoribbak a babaszobai–babakonyhai (családi), kórház–orvosos, fodrászos, különféle boltos, piacos, közlekedéses, állatkertes, óvodás–iskolás stb. játékszituációk.

A **barkácsolás** során alakítjuk ki a gyerekekben azt az igényt, hogy a játékhoz szükséges eszközöket ők maguk is elkészíthetik. Olyan — főként természetes — anyagokat gyűjtünk, amelyek könnyen megmunkálhatók, sokoldalúan felhasználhatók. Személyes példaadással ismertetjük meg a különböző anyagok, szerszámok használatát, az egyszerűbb technikai fogásokat, a megrongálódott játékszerek javítását. A tevékenység öröme mellett biztosítjuk, hogy az elkészített tárgyakat mindig felhasználhassák a gyerekek játékukban, a barkácsolás különféle játéktevékenységek természetes eszköze, alkotórésze legyen.

A **szabályjátékokkal** a gyerekek mozgáskultúráját, ügyességét, szociális és értelmi képességeit fejlesztjük. Az adott csoport fejlettségének megfelelően választjuk ki azokat a játékokat, melyek szabályai érthetőek, könnyen betarthatók, a gyerekek szívesen és önállóan is kezdeményezni tudják. Az udvaron (énekes, mondókás népi játékok, fogócskák, labdajátékok, mozgásos-, versenyjátékok, stb.) és a csoportszobában (társasjátékok, dominók, kártyajátékok, logikai–matematikai–nyelvi játékok, stb.) egyaránt lehetőséget biztosítunk a szabályjátékok rendszeres gyakorlásához, kezdeményezéséhez.

Az **építő-konstruáló** tevékenység közben a gyerekekkel megtapasztaltatjuk az alkotás örömét, sokoldalúan fejlesztjük kreativitásukat, megfigyelőképességüket, gondolkodásukat, elősegítjük a szem-kéz koordinációt, finommotorika fejlődését. Sokféle módon összeállítható műanyag, fa, fém építőelemek, mechanikai játékszerek, kirakók, félkész eszközök, gyöngyök állnak a gyerekek rendelkezésére, amelyekből egyéni elképzelésüknek megfelelően hozhatják létre egyszerűbb és bonyolultabb építményeiket. Példamutatással, segítségnyújtással próbáljuk elérni, hogy minden gyerek megtalálja a neki legalkalmasabb építőelemeket, képesek legyenek elmélyülten játszani, sikerélményhez jutni, igényessé váljanak saját és társaik alkotásaival szemben.

A **bábozás, dramatizálás** a rendszeres, többször ismétlődő meseélményből, irodalmi alkotások eljátszásából alakul ki. Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyerekek mese-, vers-, filmélményeiket saját elgondolásaik alapján, kötetlen módon dramatizálják, igény szerint modellt nyújtunk egy-egy szereplő karakterének megformálásához. Az óvodába érkezés pillanatától megismertetjük a gyerekekkel a bábozást, beépítjük mindennapi játéktevékenységükbe. Gondoskodunk a különféle eszközökről, kellékekről (szoknya, palást, korona, balyu, vándorbot, stb.), bábfajtákról (sík-, fakanál-, kesztyűs-, ujjbábok) és a közös bábkészítéshez szükséges anyagokról (fonal, textil, zacskó, színes papír, termények, stb.). E tevékenység során fejlesztjük a gyerekek beszéd-és kifejezőkészségét, emlékezetét, képzeletét, gazdagítjuk szókincsüket, alkalmat teremtünk az érzelmek változatos kifejezésére.

A játékirányítás megfelelő módszereinek alkalmazása

Játékirányításunk kiterjed a gyerekek világról szerzett tapasztalatainak, ismereteinek állandó bővítésére, elmélyítésére és az élményeket kísérő pozitív érzelmek alakítására. Segítségünk akkor fejlesztő, ha az csak olyan szintű és mértékű, amilyenre az adott gyermeknek, gyermekcsoportnak szüksége van. Az együttjátszás nem korlátozhatja a gyermekek önállóságát, saját elgondolásaik megvalósítását, fantáziájuk, hangulataik, érzelmeik szabad megnyilvánulását. Törekedünk arra, hogy tanulják meg konfliktusaikat önállóan megoldani. Közvetlen beavatkozás csak akkor szükséges, ha a gyerekek egymást zavarják, veszélyeztetik testi épségüket, rongálják a játékszereket, illetve ha a játék tartalma nemkívánatos viselkedésformák kialakulását váltja ki. A tapintatos együttműködés megnyilvánulhat tekintetünkben, gesztusainkban, konkrét és verbális segítségnyújtásban. Nagy gondot fordítunk a szomorúan magányos, visszahúzódó és a társakat rendszeresen zaklató, durva viselkedésű gyerekekre, szükség esetén a családdal közösen keressük a problémák forrását, a fejlesztés lehetőségeit. Optimális eredményt a szülők—óvónők—óvodában dolgozó felnőttek összefogásával érhetünk el. Célunk, hogy minden gyerek érdeklődéssel, aktivitással, igazi játékkedvvel vegyen részt a játékban, szabadon és elmélyülten tevékenykedjen, szeressen és tudjon társaival együttjátszani. Játékmegfigyeléseink során tapasztalatokat szerzünk az egyes gyerekek fejlődéséről, érzelmi—hangulati állapotáról, az értelmi képességek és a beszéd alakulásáról, társas kapcsolataik szintjéről, szociális érettségéről, esetleg sérüléséről, lemaradásáról.

„Az óvodapedagógus sajátos játéksegítő módszereiről a következőket valljuk:

- *van, amikor csak szemléljük a játékot*
- *van, amikor hagyjuk a gyermekeket a problémák megoldásában*
- *van, amikor segítségre van szükségük*
- *van, amikor együttes játékunk jelenti a legnagyobb örömet.*”

A játék, az együttjátszás a legszebb és legjobb dolog, amely végigkíséri életünket, amely megéri az erőfeszítést, a próbálkozást, a lemondást, amely újabb és újabb kihívást jelent, és amely állandóan változik, mégis örök.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- A játékokban örömeiket lelik, képesek arra, hogy egy-egy játéktémát több napon keresztül is játszanak.
- Tevékenységükben dominánsan jelentkezik a szerepjáték.
- Egyéni ötleteik alapján képesek bonyolultabb építményeket létrehozni.
- Szívesen játszanak olyan szabályjátékot, amely nagyobb ügyességet, szellemi erőfeszítést igényel.
- Önállóak a játék közös tervezésében, a szerepek elosztásában, a szükséges hely, eszköz megválasztásában.
- Le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről.
- Az ismert meséket szívesen dramatizálják, bábokkal eljátsszák.
- A gyakorlójáték csak a konstrukciós és a szerepjáték elemeként jelenik meg.
- Elfogadják és megértik játszótársaik elgondolásait.
- Problémák önálló megoldására képesek.
- Az óvoda által elvárt viselkedési normák kialakulnak.

5. 1. 2. Mesélés, verselés

„A gyermekkor két tündérvilága van; a cselevés síkján a játék, szellemi síkon a mese. Milyen odaadás, mennyi mindenről megfeledező áhítat ül ki a mesét hallgató gyermek arcára.”

Célunk:

A mese-vers sajátos eszközeivel a gyermekek érzelmi – értelmi – etikai fejlődésének elősegítése, irodalmi élményhez juttatása a gyermeki önkifejezés alternatív lehetőségének biztosításával.

Feladataink:

- Az irodalmi anyag igényes kiválasztása a gyerekek életkori sajátosságainak figyelembevételével, valamint a népi, klasszikus és a kortárs irodalmi művek megismertetése.
- A tevékenységhez szükséges feltételek, eszközök biztosítása.
- A nyelvi képességek életkoruk és egyéni fejlettségüknek megfelelő szintű fejlesztése.

Az irodalmi anyag igényes összeállítása, folyamatos frissítése az óvónő feladata, a gyűjtőmunka során használja ki a modern technika adta lehetőségeket (tv, internet, facebook) a gyerekek életkori sajátosságának figyelembevételével.

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának, és világképének. Képi és konkrét formában tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról.

Az óvodában a népi és irodalmi műveknek egyaránt helye van. A népi mondókák, rigmusok, népmesék minden korosztálynak bőséges kínálatot nyújtanak.

Az irodalmi anyag igényes összeállítása, folyamatos frissítése az óvónő feladata, figyelembe véve a csoportja fejlettségét, érdeklődését, illetve évszakokhoz, ünnepekhez kötődő aktualitását.

A válogatás szempontjai:

3-4 éves korban:

- Mondókák, egyszerű mondóka mesék;
- Hőcöggetők, simogatók, tapsoltatók, hintáztatók, vigasztalók;
- Rövid, rögtönzött történeteket halmozó láncmesék;
- Rövid versek állatokról, természetről;
- Állatok hangjának utánzása;
- Egyszerű állatokról szóló népmesék és műmesék.

4-5 éves korban:

- Egyszerűbb, de több versszakos mondókák, vidám rigmusok, állat-hívogatok;
- Állatokról szóló népmesék, egyszerűbb szerkezetű műmesék;
- Ismétlésekkel, refrénekekkel tagolt, vidám, pattogó, ritmusváltó, ringató, lépegető, táncos ritmusú versek;
- A versek témái között az évszakváltás, a gyermekek, felnőttek világa jelenik meg.

5-6-7 éves korban:

- A mondókák köréből a változatos kiszámolók, menetelők, szoknyafogók;
- Mozgásos játékot kísérő kiszámolók, ugrók;
- Találós kérdések, tréfás beugratók, felelgetők, csúfolók, szólások-mondások;
- Bonyodalmas, tréfás állat- és tündérmesék, a népmesék és műmesék köréből;
- Folytatásos elbeszélések, történetek;
- Több versszakos természetről, állatokról, családról, gyermekekről szóló, érzelmi töltésű, vagy humoros, rímelő versek.

A tevékenységhez szükséges feltételek, eszközök biztosítása

A mesének, versnek minden nap helye van az óvodai életben. E tevékenység a gyermeki igénynek megfelelően spontán, vagy tervezett módon jelenik meg nevelésünkben.

A mesevárás hangulatához, a lelki ráhangolódáshoz szükséges feltételeket az óvónő biztosítja, a csoport szokásainak megfelelően.

Az állandó **hely**, a megfelelő családi légkör megteremtésével fokozatosan szoktatjuk a gyermekeket a figyelmes, csendes meghallgatásra.

A mesén való részvétel a gyerekek számára önkéntes. Ők döntenek el, hogyan akarják hallgatni az óvónő meséjét, játék közben távolról, vagy közvetlenül.

A vers, a mese a ráfordított **idő és a gyakoriság** tekintetében túlnő egy tevékenységi kör keretein. Fontosnak tartjuk a rendszeres elalvás előtti mesélést is.

Az irodalmi művek előadásakor alkalmanként különböző **eszközöket** használunk, Pl.: meséskönyv, játékszer, báb, gyertya, furulya, diafilmek. A csoportszobában könnyen hozzáférhető helyen tartjuk a képeskönyveket, hogy a gyermekek bármikor használhassák egy-egy mese, vers bemutatásához, ismétléséhez, gyakorlásához.

Az **óvónői előadásmódot** fokozza a helyes hangképzés, hangsúlyozás, hanglejtés, a mimika, a mozdulatok, hangszín, beszédtempó, nyelvhelyességi szabályok betartása.

Az óvónő bábjátéka fokozza a gyerekek bábozó, dramatizáló kedvét.

Alapvető követelménynek tartjuk, hogy az óvónő fejből meséljen, verseljen, kivétel a délutáni pihenés előtti mesélés, folytatásos történet.

A nyelvi képességek életkornak és egyéni fejlettségnek megfelelő szintű fejlesztése

A kommunikációs képességfejlesztés legfontosabb eszköze a mese, vers, bábozás, dramatizálás. Az a gyermek, akinek naponta mesélnek, a nyelvi fejlettség terén másfél évvel előzi meg kortársait.

Az irodalmi neveléssel akkor érünk el fejlesztő hatást, ha a gyermek „befogadóból” maga is „előadóvá” válik, és gyakorlás hatására a fejlődés játékában, nyelvi kifejező képességében, egyéb esztétikai területen is tapasztalható.

Fontos, hogy a felnőttek beszéde utánzásra méltó, jó példa legyen a gyerekek előtt.

A megismert kifejezések bővítik a gyerekek szókincsét, gazdagítják metakommunikációs ismereteiket. Ezért is tartjuk fontosnak, hogy nyelvileg tiszta, esztétikailag értékes mesét közvetítsünk. A gyakori ismétlések eredményeként a gyerekek elsajátítják a helyes ejtést, tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.

A bábjátékban, dramatikus játékban kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetekben lehetőség nyílik a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra, a gátlások feloldására.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyerekek várják, kérik a mesemondást, maguk is segítenek a mesehallgatás feltételeinek megteremtésében.
- A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket önállóan használják.
- Szívesen, önállóan mondanak verseket, rigmusokat, mondókákat.
- 10-12 mondókát, 8-10 verset megjegyeznek, 10-12 mesét ismernek.
- Tudnak meséket, verseket improvizálni, képesek megkezdett mese, történet folytatására.
- A magyar népmesei szófordulatok passzív szókincsükbe beépülnek.
- Ismerik a mesekönyveket, azokat szívesen, a napi élet részeként használják, forgatják.

5. 1. 3. Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc

Célunk:

Minél több olyan zenei élményhez juttatni a gyerekeket, amely felkelti zene iránti érdeklődésüket, fejleszti zenei hallásukat, ritmusérzéküket, formálja ízlésüket, zenei anyanyelvüket, elősegíti a hagyományok ápolását.

Feladataink:

- A felhasznált zenei anyag igényes kiválasztása, figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait, a csoport képességszintjét.
- A gyerekek zenei hallásának, ritmusérzékének és mozgáskultúrájának fejlesztése.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.
- Zenei kreativitásuk alakításában fontos eszközül szolgálnak az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások.
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a nemzetiségi, etnikai kisebbség hovatartozását is
- A népdalok, a gyermek néptáncok, és népi játékok alkalmazásával a néphagyományok megismertetése, ezáltal a szülőföld értékeinek átörökítése.

A felhasznált zenei anyag igényes kiválasztása, figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait, a csoport képességszintjét

Zenei nevelésünk alapja az ének, énekes játék, mert általa nemcsak a zenei készségek fejlődnek, hanem a gyermek teljes személyisége is.

Megismertetünk a gyerekekkel olyan mondókákat, énekes játékokat, népi- és műdalokat, amelyek a zenei élményen túl örömet, játékot, szórakozást nyújtanak, alapot adnak a zenei műveltség továbbfejlesztéséhez.

A korosztályoknak, a multikulturális háttérrel rendelkező gyerekeknek összeállított zenei anyaggal szembeni követelmény az érzelmi közelség, a hangterjedelem, a ritmuskombinációk, és a mozgásanyag megfelelősége. A zenei anyag ajánlás, ettől el lehet térni, ha a csoport fejlettsége ezt megkívánja, de az alapot Forrai Katalin: Ének az óvodában c. munkája és Gryllus Vilmos dalai adják.

A zenehallgatás anyagának kiválasztásában segítségünkre van Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában c. dallamgyűjteménye, amelyet az óvónők kiegészítenek saját ízlésük, igényük, érdeklődésük, illetve a gyermekek kívánságai szerint.

	3 - 4 évesek	4 - 5 évesek	5 - 6 - 8 évesek
Hangterjedelem	3 - 4 (5) hang	3 - 6 hang	3 - 6 hang
sz - m	3 - 4	2 - 3	2
l - sz - m	3 - 4	2 - 3	2
m - r - d	2 - 3	2 - 3	1 - 2
sz - m - d	-	2 - 3	1 - 2
sz - m - r - d	2	2 - 3	2 - 4
l - sz - f - m - r - d	-	-	6 - 8
m - r - d, - l,	-	1	2
m - r - d - l - sz,	-	-	2 - 3
d - l, - sz,	1	1 - 2	-
r - d - l, - sz,	-	-	2
Dalanyag	10-14 dal; 2-3 műdal	10-15 dal; 3-4 műdal	16-20 dal; 6-5 műdal
Mondóka	5-7	4-6	3-4
Ritmus	tá, ti - ti	ti-tá-ti(szinkópa)	tá, tá, ti-tá-ti
Játék, mozgás	álló helyzet kéz - láb mozgás körforma játékos mozd.	körforma csigavonal hullámvonal szerepcsere guggolás, taps utánzó mozgás	bonyolultabb játékok párcsere hidas - kapus sorgyarapító ugró fogójátékok fogócska

A gyerekek zenei hallásának, ritmusérzékének és mozgáskultúrájának fejlesztése

Hallásfejlesztés:

Az éneklési készség fejlesztése óvodánkban a gyermekek utánzási vágyán alapszik. Hallás után tanítjuk a dalokat, dalos játékokat, kiemelt szerepet tulajdonítunk a gyakorlásnak, ismétlésnek. Fontosnak tartjuk a megfelelő hangmagasságban kezdett, tiszta óvónői éneket, mellyel szoros összefüggésben van az éneklési kedv felkeltése és ébren tartása.

A kellő érzelmi alapot segít a bátor egyéni éneklés felvállalását, illetve a kezdő hang átvételét is.

3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
<ul style="list-style-type: none"> Halk-hangos felismerése, megkülönböztetése beszéden, mondókán, éneken keresztül Környezet hangjának megfigyelése Dallamjátékos hangszerek hangszíneinek megfigyelése Dallamotívumok visszaéneklése öt hangterjedelemben 	<ul style="list-style-type: none"> Halk-hangos megkülönböztetése ének, beszéd, taps során Szöveges motívumok visszaéneklése hat hangterjedelemben Magas-mély érzékeltetése, dallamvonal érzékeltetése a levegőben Dallamfelismerés dúdolásról 	<ul style="list-style-type: none"> Halkabb-hangosabb Dallamfelismerés belső motívumról, hangszerről Dallambújtatás, dallamvisszhang játék Tiszta éneklés, egyéni éneklés Dallamok kitalálása versekhez, mondókákhoz Finomabb hangszínek felismerése, megkülönböztetése a természetben

Ritmuszérzék fejlesztése:

A népi játékokban természetes módon kapcsolódik egymáshoz a dallam és a ritmus. A gyermekek örömmel játsszák a kérdés-felelet játékokat, változatos szövegű és ritmusú motívumokkal. Arra törekszünk, hogy minél több alkalommal érzékeljék az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát, a dalok, mondókák ritmusát, használjanak többféle ritmus eszközt.

Fontosnak tartjuk, hogy már kiscsoportban kialakítsuk a lüktetés érzékelését, hiszen ez adja az alapot a további ritmusmotívumok elsajátításához, a tempó különbségek érzékeltetéséhez.

A ritmuserzék fejlesztése szorosan kapcsolódik a mozgáshoz.

3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-8 évesek
<ul style="list-style-type: none">Egyenletes lüktetés különböző játékos mozdulatokkalTempótartásEgyszerű ritmusjátékos hangszerek használata	<ul style="list-style-type: none">Egyenletes lüktetés járással, tapssalDalok, mondókák ritmusának kiemeléseRitmuseszközök használata (dob, csörgő, ritmusbot)Szöveges ritmusmotívumok visszhangszerű ismétléseGyors – lassú megfigyeltetése	<ul style="list-style-type: none">Egyenletes lüktetés és a dalok ritmusának megkülönböztetéseA dalok ritmusának hangoztatása belső hallás alapjánDalok, mondókák felismerése ritmusrólGyors - lassú megkülönböztetéseRitmuseszközök önálló használata (cintányér, triangulum)

Mozgásfejlesztés

A dalok, dalos játékok ritmusa, dallama spontán módon is mozgásra ösztönzi a gyermekeket. A zenei tevékenységben belül a szép mozgás kialakítása szerves része a készség - képesség fejlesztésnek. Az egyenletes szép járás, a dalos játékok mozgássorai alapozzák a későbbi tánclépéseket, egyedi formában segítik a mozgás összerendezettségének kialakulását.

Fontos kiemelni, hogy a zenéhez kapcsolódó mozgás, a közös játék érzelmi töltése igen erős; a gyermekekhez közelálló élménye semmi mással nem pótolható.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint pl. a napi mesélés, vagy a séták. Tehát ez a feladat nem korlátozódhat csupán a foglalkozások időtartamára. A zenei tevékenységnek nincs meghatározott időpontja, időtartama, a nap bármely szakában a gyermekek hangulatának, kezdeményezésének, az óvodapedagógus kezdeményezésének megfelelően alakul.

Kiscsoportban a zenei tevékenység kötetlenül folyik, naponta megjelenik, hol az óvónő, hol a gyermekek kezdeményezéséhez csatolva.

Középső és nagycsoportban, a napi tevékenységben, kötetlenül a játékba integráltan is folyik zenei tevékenység, és ezen túl heti egy alkalommal kötelezően is. A kötöttségben szerepe van a megfelelő hely, tér biztosításának, mert termeinket át kell rendezni. Ezek a foglalkozások összefoglalják, elmélyítik a gyerekek ismereteit, és alkalmat adnak a zenei képesség fejlesztésére.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyerekek örömmel kezdeményezik és játsszák az énekes játékokat.
- Képességeikhez mértén tisztán, megfelelő hangmagasságban, tempótartással énekelnek.
- Ritmusérzékük kialakul, az egyenletes lüktetés automatizálttá válik.
- Ismernek egyszerű ritmushangszereket, tudják azokat használni.
- Igénylik a zenehallgatást, képessé válnak zenei élmények befogadására.
- Meg tudják különböztetni környezetük természetes zörejeit.
- Ismerik, és megfelelően alkalmazzák a zenei fogalompárokat.
- Zenére történő mozgásuk összerendezett, esztétikus.

5. 1. 4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A vizuális nevelés magában foglalja a rajzolást, festést, mintázást, az építést, képalakítást, a konstruálást, a kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést, a környezet alakítását.

Célunk:

Változatos tevékenységi fajták, és technikai eljárások biztosításával a gyermekek képi- és plasztikai kifejező készségének, kreativitásának fejlesztése; téri, formai és szín képzeleteinek gazdagítása, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Feladataink:

- A gyermeki alkotó tevékenység, illetve a kreatív magatartás hangulati, környezeti és eszközbeli feltételeinek megteremtése. (hely, idő, eszköz, anyag, stb.)
- Felkelteni és elmélyíteni a gyerekekben az alkotás igényét, élmény és fantáziaviláguk segítségével a képi kifejezés örömét.
- Igényesség kialakítása a környezettel szemben.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása az egész nap folyamán, spontán és szervezett formában, mikro csoportban ill. egyéni foglalkoztatás keretében.
- Megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a rajzolás, mintázás és a kézimunka különböző technikai alapelemeivel, eljárásaival.

A vizuális nevelés feltételei, lehetőségei

Elsődleges szempontnak tartjuk, hogy az alkotó tevékenységhez **biztosítva legyen** a nyugodt légkör, hely, idő, jó minőségű és megfelelő mennyiségű eszköz és anyag, melyeknek kritériuma a célszerűség, esztétikusság, illetve az, hogy a gyermekek életkori sajátosságainak megfeleljenek.

Olyan **oldott, derűs légkört** teremtünk, amelyben a gyermek egyéni élményeinek, elképzeléseinek, képzeleti működésének tág teret biztosítunk.

A rajzolás, mintázás, kézimunka számára megfelelő **kényelmes körülményt** teremtünk. A hely állandó, a tevékenység a nap bármely szakában elkezdhető, befejezhető a játékba ágyazottan, emellett heti 1 alkalommal tudatosan tervezzük, kezdeményezzük egy-egy új technika megismerését, továbbfejlesztését. A differenciált segítségnyújtás érdekében

egyszerre 6-8 gyermek vesz részt ezekben a tevékenységekben. Az **eszközök** mindig elérhető magasságban vannak elhelyezve.

Fontos, hogy az óvónő olyan alkotó fantáziával, rugalmassággal rendelkezzen, amely elősegíti a gyerekek ábrázolási és kézimunka feladatainak sikeres megoldását, eredményességét.

3 - 4 éves korban:

A gyermekek ismerkednek az anyagokkal, eszközökkel, a különböző technikai eljárásokkal. Biztosítjuk a lehetőséget a firkáláshoz, a rajzoláshoz, a mintázáshoz, festéshez. Fontosnak tartjuk a pozitív kapcsolat kialakítását a gyerekekben az ábrázolási tevékenységekben. Megtapasztalhatják, hogy kezük munkájával alakíthatják, formálhatják környezetüket, érdekes alkotásokat hozhatnak létre, örömet szerezhetnek maguknak, szüleiknek. Ebben az életkorban a legalkalmasabb eszközök a *nagyméretű* színes kréták, sokszínű gyurmák, festékek, papírok.

A plasztikai alakításban szabadon vegyenek részt, alkalmazva a megismert technikákat. (nyomkodás, gyurkálás, sodrás, gömbölyítés, stb.)

4 - 5 éves korban:

Továbbra is kiemelt feladatunk a technikák megismertetése, tökéletesítése. Az eszköztár bővül a színes ceruzák, különböző minőségű papírok, különböző vastagságú ecsetek használatával. A gyerekek egyéni képességeinek, igényeinek megfelelően biztosítjuk a ragasztás, nyírás, barkácsolás lehetőségét.

A gyerekeknél megjelenő szándékos képalakító tevékenységet élményeikhez kapcsolható témajavaslatokkal segítjük. Arra törekszünk, hogy jelenjen meg a gyerekek rajzában az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekvések saját elképzelés alapján történő rajzos megjelenítése.

Olyan lehetőségeket teremtünk, hogy szívesen beszéljenek alkotásaikról, örüljenek a produktumnak.

5 – 6 - 7 éves korban:

A gyermekek tevékenységét újabb technikák megismertetésével bővítjük. (gipszöntés, varrás, textil munkák, karcolás, kollázs, stb.)

Lehetőséget és alkalmat biztosítunk az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad téma választására. A folyamatos élménynyújtással (megfigyelés, tevékenység során) segítjük környezetesztétikai érzékenységük formálódását. Segítjük, hogy fokozatosan fejlődjenek a gyermekek befogadó és alkotó képességei, az egyszerű megfigyeléstől eljussanak a rácsodálkozáshoz. Rajzaikban megjelenik az emberábrázolás, a cselekmények, irodalmi élmények ábrázolása, később a közös élmények, ünnepek eseményábrázolása.

A gyerekek lehetőleg önállóan készítsék elő az alkotó tevékenységhez szükséges anyagokat, eszközöket. Biztosítjuk a több napon át tartó ábrázolás, barkácsolás, építés lehetőségét is.

Igényesség kialakítására törekszünk.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Képalakításaikban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket, ismereteiket.
- Kézmozgásuk lehetővé teszi az egyre precízebb, apróbb mozdulatokat kívánó feladatok elvégzését.
- Biztonságosan használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket.
- Formaábrázolásuk során képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket (pl. fiú, lány).
- Véleményt mondanak alkotásaikról és óvodai környezetükről.
- Képesek figyelmük összpontosítására, a megismert technikák önálló alkalmazására.
- Téralakításban, építésben kreatívak, együttműködők.
- Örülnek alkotásaiknak és a közösen elkészített kompozícióknak.
- Rendelkeznek egészséges önbizalommal, büszkék alkotásaikra.

5. 1. 5. Mozgás

„A következetes, rendszeres mozgás az a csodaszer, amely segítségével lehet gátlásokat feloldva a mozgáskoordináció, ügyesség fejlesztésével a gyerekek érzelmi – akarat – értelmi és fizikai képességeit és készségeit is fejleszteni.”

Célunk:

A gyerekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességének (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség) fejlesztése játékos formában. A mozgáskedv fenntartása, mozgástapasztalatok bővítése, a gyakorlási lehetőségek biztosításával.

Feladataink:

- 3 – 6 - 7 éves korban tervezhető mozgásos játékok, mozgásos tevékenységek összeállítása.
- A megfelelő mozgástér és idő biztosítása naponta a gyerekek mozgásszükségleteinek kielégítése érdekében.

3-6-7 éves korban tervezhető mozgásos játékok, mozgásos tevékenységek összeállítása

A mozgás az óvodás korú gyermek lételeme. Biztosítjuk a gyerekek részére a heti egy kötelező formában tartott testnevelési foglalkozáson túl, hogy a gyerekek több órát szabad levegőn mozoghassanak.

A testi képességek fejlesztése a testnevelési foglalkozásokon kívül az egész nevelési rendszerben jelen van.

A kiegyensúlyozott személyiség feltétele a motoros képességek fejlesztése —ezen a területen adott.

Legfontosabb olyan légkör megteremtése, ahol a gyerekek szívesen tornáznak, fejlődik egyéni mozgásképességük.

Olyan akarat tulajdonságok alakulhatnak ki, mint a fegyelmezettség, önfegyelem, kitartás, engedelmesség, a siker és a kudarc egészséges feldolgozása, versenyszellem kialakulása.

A testnevelési anyagok kiválasztásának fő szempontja, hogy **ügyeljünk** a megfelelő nehézségű feladatok összeállítására, hogy minden gyerek megtalálja a képességeinek megfelelő gyakorlatot és **vigyázzunk**, hogy képességeinek teljes bevetését is igényelje. Mert

csak így lesz fejlesztő hatású a gyerekekre nézve, így a gyerekek is kedvvel végzik a gyakorlatokat, nő az önbizalmuk.

3-4 éves korban a feladat, hogy megszeretessük a tornázást. El kell érni, hogy minden gyerek elfogadja a testnevelési foglalkozásokon a kötelező részvételt.

A csoportszobában, a szabadban egyaránt kihasználjuk az alkalmat a kúszásra, mászásra, bújásra, egyensúlyozásra.

Az irányított mozgások során fokozatosan alakítjuk ki a biztonságos szabályokat, az egymáshoz való alkalmazkodást.

Elsősorban a következőket gyakoroljuk:

- Lépés, járás, futás, menetirány betartása.
- Síkban megfelelő akadályok átlépése, kikerülése, átugrása.
- Járás, futás közben történő ki- és megkerülések, fel- és lelépés.
- Csúszás, kúszás talajon, padon.
- Átbújások gyakorlása.
- Egyensúlyozás padon, rézsútos padon.
- Labdajátékok.

A labdával történő gyakorlatok mindig játékot jelentenek. Sokoldalúan használjuk, mert fejleszti a gyerekek reakcióképességét.

Az első év játékanyaga egyszerű fogó- és futójátékok. A játék során sok alkalom nyílik a gyerekek sikerélmény juttatásához.

Ebben a korban fontos az utánzás, a mintakövetés; a gyakorlatokat egy-időben mondjuk, mutatjuk, együtt mozgunk a gyerekekkel, így egyszerre látják, hallják, tapasztalják a végzett mozgást.

A 4-5 éves gyerekek mozgása egyre koordináltabbá, járásuk, futásuk egyre biztosabbá válik.

- A nagymozgások fejlesztését bővítjük.
- Egyensúlyérzék fejlesztése; szem, kéz, láb koordinációjának összehangolása.
- Labdajátékok, ugróiskola, kötéljátékok.
- Járás, futás tempóváltoztatással.
- Oldalt és hátrafelé járás, párokban járás.
- Testfordulatok gyakorlása.

- Csúszás, kúszás, mászás emelt akadályokkal való gyakorlása.
- Le- és felugrások, támaszugrás, mélyugrás, távolugrás.
- Dobások — távolba való dobás.
- Gurulóátfordulás előre.
- Irányok megkülönböztetésének gyakorlása bal-jobb (csuklópánt használata).

Ennek a korosztálynak olyan gyakorlatokat vezetünk be, mellyel speciális izomcsoportokat fejlesztünk. A gyerekek próbálják az együttes gyakorlatvégzést.

A foglalkozásokon a játékokat versenyjátékokkal egészítjük ki, amellyel megalapozzuk a versenyszellem alakulását.

Az 5-6-7 éves gyerekek mozgása összetettebbé válik. Járásuk, futásuk, mozdulataik ritmusosabb lesz. Egyensúlyérzékük egyre biztosabb. A nagycsoportban a finommozgások fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt.

A nagycsoportban a terhelés fokozatos növelésére és a gyakorlatok pontos, fegyelmezett, kitartó végzésére törekszünk.

- Fogó, futó játékok nehezített formában való gyakorlása.
- Futás tempóváltással, gyors – lassú futás, belegyorsuló futás.
- Váltóversenyek.
- Néhány lépéssel való nekifutással magas- és távolugrás.
- Labdagyakorlatok; labdavezetés, egykezes alsó- és felső-, célzott irányú dobások.
- Kézállás előkészítő gyakorlata.
- Hossztengely körüli gurulás.
- Hátrafelé történő gurulóátfordulás.
- Gimnasztikai gyakorlatok kézi-szerekkel, illetve párosan.

A megfelelő mozgástér és idő biztosítása a gyerekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében

Irányított mozgásos tevékenységet mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal, kötött formában szervezünk, amelyhez szükséges a csoportszoba átrendezése. A foglalkozások időtartama a gyerekek játékkedvétől függően 20-35 perc.

Minden nap lehetőség nyílik az udvaron a szabad futásra, kocogásra, mozgásra. Az udvaron található játékszerek is hozzájárulnak a gyerekek mozgásának fejlesztéséhez. A gyerekek mozgásszükségletének kielégítését, természetes mozgásvágyának megőrzését a szabad tér adta lehetőségek kihasználásával biztosítjuk. Az udvaron kezdeményezett szabad mozgásos játékokban való részvétel önkéntes. Fontos, hogy ezek a mozgásformák igazi felfrissülést, felüdülést nyújtsanak a gyerekeknek.

Séták, kirándulások alkalmával is igyekszünk olyan helyzeteket teremteni, ahol a gyerekek szabadon, természetes körülmények között mozoghatnak. (pl. dombra fel- és lefutás, farönkök átugrása, egyensúlyozó járás, járdaszélen lépkedés)

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyerekek igényelik a mozgást, a kedvelt mozgásos játékokat kitartóan játsszák.
- Mozgástapasztalataik bővülnek, mozgásuk összerendezettebbé, ritmikusabbá válik.
- Ismerik az irányokat.
- Tudnak a térben tájékozódni, életkoruknak megfelelően kialakult tér-, mélység-, időérzékelésük.
- Az ismert játékokat a szabályok pontos betartásával játsszák, kialakul az egészséges versenyszellem.
- Fel tudják dolgozni a sikert és a kudarcot.
- Tudnak ütemtartással járni, a gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.

5. 1. 6. A külső világ tevékeny megismerése

5. 1. 6. 1. Környezet megismerésére nevelés

Célunk:

- A természeti és társadalmi környezethez való pozitív viselkedési formák és magatartásmódok kialakítása, a környezeti kultúra iránti igény megalapozása, a gyermekek környezetében lévő élővilág megismertetése és megszerettetése.
- Olyan szokások, szokásrendszerek és viselkedési formák megalapozása, olyan képességek tudatos fejlesztése, amelyek szükségesek a környezettel való harmonikus kapcsolat, a környezeti problémák iránti érzékenység, a helyes értékrendszer, a környezettudatos életvitel kialakításához.

Feladataink:

- A gyermeki kíváncsiság, érdeklődés felkeltése, ébren tartása, kielégítése, a valóságról szerzett tapasztalatok, ismeretek gyarapításával, feldolgozásával.
- A környezettel való „együttélésre” nevelés, mely magában foglalja a környezet védelmét, a környezettudatos életmódot.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képességének fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása

Nevelési programunkban a témakörök tervezésének keretét az **évszakok** adják, ehhez rendeljük a természeti környezet, növény- és állatvilág, az ember és környezete, illetve a hagyományos ünnepek témaköreit is.

Alapvető feladat a gyermeket megismertetni azzal a természeti környezettel, amelyben él, annak értékeivel, szépségeivel együtt. Később erre építve lehet kialakítani a **természet szeretetét** a gyermekekben, nevelni annak megóvására, az emberi felelősség hangsúlyozásával.

A kisebbekkel először az óvodát és annak környékét, udvarunk fáit, bokrait, virágait figyelgetjük meg. A nagyobb gyerekek a tágabb környezettel is ismerkednek, egy-egy erdei

séta alkalmával felfedeztetjük a természet változásait, ok-okozati összefüggéseket. (pl. időjárás – állatok, növények életmódja)

Élményszerzés során felhívjuk a gyerekek figyelmét a természet szépségeire, színeire, az időjárás változására, magvakat, terméseket, leveleket gyűjtünk. A gyűjtött anyagot tároljuk, és szükség szerint hasznosítjuk a napi tevékenységek során.(játék, barkácsolás, báb-készítés, évszaktábla, élősarok)

Növényeket hajtatunk, magvakat csíráztatunk, közben gyakorolják a növénygondozást és megismerik a fejlődés feltételeit (víz, meleg, napfény).

Településünk sajátossága, hogy a szülők kertés házban élnek, így gazdag lehetőség és alkalom nyílik arra, hogy az **állatokat** természetes környezetükben figyeltessük meg. (pl.: házi állatok) Alkalmanként kirándulásokon bővítjük az állatokról szóló ismereteiket. (erdők-mezők madarai, állatai, vizek állatai, állatkert). Lehetőség szerint videofelvételen mutatjuk be a vadon élő állatok környezetét, életmódját, ezt csak úgy valósíthatja meg az óvodapedagógus, ha képességfejlesztő, támogató digitális eszközöket használ fel, és azokat megfelelő módon alkalmazza.

Szimulációs játékokban elevenítjük fel az egyes **napszakokban** ismétlődő tevékenységeket. (reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjszaka)

Már az óvodában találkozunk azzal a ténnyel a gyerekek, hogy **társadalomban** élünk. Fontos, hogy társadalmi környezetükből rendelkezzenek koruknak megfelelő ismeretekkel a **családról**, szükségleteiről, a családtagok egymáshoz való viszonyáról, az együttélés konkrét tapasztalatairól. Megismertetjük az óvónő, a dajka és más felnőttek munkáját. (postás, rendőr, bolti eladó, fodrász, szerelő, tanító, könyvtáros, stb.)

Az eltérő vélemény, érzés, gondolkodás tiszteletben tartása segíti a gyerekeket mások elfogadásában.

Megneveztetjük a gyermekekkel az **emberi test** részeit, érzékszerveit, azok funkcióit, védelmét, ápolását. Bővítjük ismereteiket, tapasztalataikat az orvos, védőnő, betegellátás feladatairól, a gyógyszerek használatáról, a baleset-megelőzésről. (tűz, víz, rozsdás vas stb.)

Gyakoroltatjuk a helyes gyalogos **közlekedést**, alkalmanként utazást autóbuszon, vonaton. Összehasonlítjuk a vízi, légi, szárazföldi, illetve a személy és teherszállító járműveket.

„Mind a társadalmi, mind a természeti környezet ismereteinek tartalma akkor megalapozott, ha az a kisgyermek... környezetének adekvát, érzelmileg telített, élményhatású, az egyes gyermek számára konkrét tapasztalatokon alapul.”

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A foglalkozások, irányított megfigyelések többségét a szabadban szervezzük, ahol a gyerekek felidézhetik tapasztalataikat, a tárgyakat, jelenségeket új oldalukról ismerhetik meg.

Biztosítjuk a lehetőséget, hogy a megfigyelések jó hangulatban, otthonos légkörben folyjanak, a felfedezés és a rácsodálkozás örömet jelentsen a gyermek számára. A játékos cselekvések szervezésével ébren tartjuk érdeklődésüket, aktivitásukat, megismerési vágyukat.

A természet változásainak folyamatos nyomon követése szempontjából fontos, hogy minden csoportnak legyen kedvenc, gyakran látogatott helye. (erdő-mező, park)

Nem az ismeretek halmozására törekszünk, hanem a sokoldalú megfigyeltetést, a tapasztalatok gondolkodtató megbeszélését tartjuk lényegesnek.

A csoportszobában végzett tevékenységek is (növények, élősarok gondozása stb.) különböző tapasztalási, megfigyelési lehetőséget biztosítanak.

A mikro csoportos és kooperatív munkaformák alkalmazásával lehetővé tesszük, hogy a gyerekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, észrevételeiket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Közvetlen környezetüket ismerik, biztonságosan eligazodnak benne.
- A tárgyak, jelenségek közötti elemi összefüggéseket felismerik, képesek összehasonlítására.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok, napszakok között.
- Ismernek gyűjtő fogalmakat (növény, állat, gyümölcs).
- Önállóan gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit.
- A környezet megismerése során szerzett ismereteket játékukban átélik.
- Kialakul igényük a természeti környezet védelmére, megóvására.

5. 1. 6. 2. Matematikai tapasztalatok szerzése:

Célunk:

A környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzés során a gyerekek ítélőkészségének, tér-, sík- és mennyiség szemlélet fejlesztése.

Feladataink:

- A gyermekek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére építve biztosítani a fejlődés optimális feltételeit.
- A külvilágról szerzett matematikai tapasztalatok feldolgozása, bővítése, rendszerezése.

A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása

A környező valóság fontos jellemzői a formai, mennyiségi viszonyok. Fontos alapelv, hogy a tárgyak, jelenségek tulajdonságai nem korlátozódnak, pl. színük, ízük, halmazállapotuk milyenségére, hanem alapvető jegyeik közé tartoznak formai, mennyiségi jellemzőik is, ugyanakkor a környezet változásainak megfigyelése is elképzelhetetlen matematikai ismeretek nélkül. Éppen ezért tartjuk fontosnak a matematikai nevelés önállóságát.

Matematikai nevelésünk komplexitása vitathatatlan, hiszen minden nevelési területet átszö, jelen van, lehetőséget biztosít a fejlesztésre az adott területen.

A matematikai tapasztalatszerzésben a gyermek önálló problémamegoldására építünk, melynek természetes módja a játékban, cselekvésben való megoldás. Nem tanítunk, hanem a fejlődés – tanulás optimális feltételeit biztosítjuk.

A képességek fejlesztésében elsődleges szerepet kap, hogy a gyerekek érzékelése, észlelése, figyelme, gondolkodása egyre pontosabbá váljon.

A helyes módszer megválasztása során szem előtt tartjuk:

- a témát,
- a gyermek érdeklődési körét, fejlettségét,
- az óvodapedagógus egyéniségét.

3-4 éves korban:

Megismerjük a gyerekek aktivitását, érdeklődését, felmérjük képességeiket. Ekkor is közvetítünk matematikai ismereteket, de ezeket játékaikba, mindennapi tevékenységeikbe ágyazva használjuk.

Feladatunk, felkelteni matematikai kíváncsiságukat, érdeklődésüket.

4-5 éves korban:

Kezdődnek a szervezett foglalkozások, amelyek egyéni és mikrocsoportos formában történnek.

Az alábbi témakörökben fejlesztjük képességüket:

- tárgyak összehasonlítása, szétválogatása
- tapasztalatszerzés útján az 1, semmi, 2-3 észlelése, felismerése számlálás nélkül
- halmazok képzése, bontása 1-6-ig
- halmazok elemeinek sorba rendezése, becslése, párosítása
- mennyiségek összemérése síkban és térben
- építések, alkotások szabadon
- tevékenységek tükörrel
- tájékozódás térben
- tapasztalatok a geometria körében

5-6-7 éves korban:

Matematikai képességük optimális fejlesztése, az eddig szerzett ismeretek bővítése:

- tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása, elkezdett szempontok szerint
- halmazok képzése, bontása 1-10-ig
- halmazok sorba rendezése, sorozatok készítése mennyiségi tulajdonságok szerint
- mennyiségek összemérése, összehasonlítása síkban és térben
- építések szabadon, illetve másolással
- tapasztalatszerzés a szimmetria köréből
- tájékozódás térben, síkban (irányok, névutók)
- tőszámlálás, sorszámlálás, számlépcső építése 10-es számkörben
- sík- és térmértani formák megkülönböztetése, elismertetése

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Szívesen vállalkoznak felvetett, felismert probléma megoldására.
- Képesek műveletek végzésére 10 - es számkörben.
- Megkülönböztetnek, azonosítanak különböző szempontok szerint.
- Tájékozódnak a térben.
- Képesek figyelmük összpontosítására, megosztására.
- Tudnak egy tárgyat jellemezni tulajdonságaik felsorolásával.
- Csoportosítanak minőségi és mennyiségi tulajdonságok szerint.
- Kreatívak.

5. 1. 7. Munka jellegű tevékenységek

A gyermeki munka a játékból kibontakozó, azzal sok vonatkozásban azonosságot mutató, önként — azaz örömmel és szívesen — végzett játékos tevékenység.

Célunk:

Sokféle és változatos munkalehetőségek és munka jellegű tevékenységek gyakorlása során olyan készségek, képességek, szokások kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek környezethez való viszonyát, közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését, önállósodását.

Feladataink:

- Minden korcsoportban az önálló munkavégzés, a különböző típusú munka jellegű tevékenységek és azok feltételeinek megteremtése.
- A gyermekek adottságainak, fejlettségének megfelelően az egyes munkafajták tudatos pedagógiai szervezése, tartalmi gazdagítása, fokozatos bővítése a saját magához viszonyított értékelés pontosságának tudatosítása (önkiszolgálás, naposság, alkalmoszerű munkák és megbízatások, növény- és állatgondozás).

Az önálló munkavégzés feltételeinek megteremtése

A napi tevékenységek során biztosítjuk, hogy mindazokat a feladatokat, amelyek ellátására a gyermekek egészségük károsodása nélkül képesek, végezzék is el. Segítjük, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a szükséges készségeket elsajátítsák, gyakorolják, lássák munkájuk célját, hasznosságát.

Szem előtt tartjuk, hogy az óvodáskor végéig a munka játékos jellegű marad, annak teljesítése a gyerekektől kellő fegyelmet, kitartást, kötelezettségvállalást, megfelelő beállítódást, ismereteket kíván.

Lehetővé tesszük, hogy az általuk kedvelt munkafajtákban elmélyülhessenek, a még nem teljesen elsajátított munkafogásokat gyakorolhassák.

Folyamatosan biztosítjuk és bővítjük a munkatevékenységekhez szükséges — a gyermekek számára megfelelő — eszközöket, szerszámokat (seprű, lapát, portörölő, vödör, locsoló, kerti szerszámok, kalapács, ragasztószalag, stb.).

A gyermeki munka irányítása a szükséges ismeretek, képességek, fogások bemutatásában, modellnyújtásban, szóbeli magyarázatban nyilvánul meg, hiszen a gyerekek helyett elvégzett vagy befejezett tevékenység nem ösztönző hatású.

Arra törekszünk, hogy a gyermekek bármilyen őket érdeklő munkatevékenységet elvégezzenek, a felkínált lehetőségek közül szabadon választhassanak, ez sohasem a gyermekre erőltetett feladat legyen. Rendszeres és folyamatos feladatadással érjük el, hogy a munka elvégzése a gyerekek igényévé váljon, belső szükségletéből fakadjon.

Az egyes munkafajták szervezése, tartalma

Az **önkiszolgálás** a gyerekek saját személyével kapcsolatos tevékenységek köre, amelyeknek elvégzését nem életkorhoz kötjük, hanem fokozatosan elvárjuk az öntevékeny résztvételt, később a teljes önállóságot az egyes gyermekek fejlődési ütemében, tempójában. Ide tartoznak az öltözködéssel, testápolással, étkezéssel, holmijuk, környezetük rendben tartásával kapcsolatos szokások, teendők elsajátítása, gyakorlása.

Már a legkisebbeknek is lehetőséget adunk, hogy saját képességeikhez, ügyességükhöz mérten önállóan próbálkozzanak a bonyolultabb feladatok ellátásával, pl.: ruhanemük

összehajtása, átöltözés váltóruhába, tornaruhába; gombok, csatok, cipzárok használatának gyakorlása; fogkefe, fésű, körömkefe, zsebkendő, WC-papír rendeltetészerű használata; folyadék töltése kancsóból; ágynemű berakása, stb.

Személyes példamutatással, dicsérettel, jó példák kiemelésével – alakítjuk ki az esztétikus, tiszta, rendezett külső és környezet iránti igényt.

Igyekszünk elérni, hogy minden család szoktassa gyermekét a saját személyével kapcsolatos teendők önálló elvégzésére.

A gyerekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a **naposi munka**, melyet akkor vezetünk be, ha készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait (4-5 éves kortól, középső csoportban). Minden csoport saját szokásai alapján alakítja ki a naposok kiválasztásának rendszerét, amelyeket a napostáblán és a megfelelő kellékekkel jelölünk (napos kötény, jelvény). Figyelünk arra, hogy a megbízatást ne erőltessük, hanem próbáljuk türelemmel, tapintattal felkelteni munkakedvüket, érdeklődésüket a közösségért végzett tevékenység iránt.

Olyan feladatokat tervezünk, amelyeket a gyerekek örömmel, szívesen és eredményesen el tudnak végezni:

- étkezéssel kapcsolatos teendők: terítés, darabos ételek kiosztása, asztaltörlés, szalvéta hajtogatása, folyadék töltése kacsóból, stb.
- környezetünk rendben tartása: morzsa felseprése, folyadék feltörlése, portörlés, játékhelyek takarítása, eszközök javítása, öltöző-mosdó rendjének ellenőrzése, udvari játékok előkészítése, stb.

Nagy hangsúlyt helyezünk a feladatok fokozatos bevezetésére, bővítésére, a dajka nénik példát mutató, segítő, ösztönző, tapintatos együttműködésére.

Az **alkalomszerű munkák és megbízatások** körét az évszakok változása, a rendszeresen ismétlődő ünnepek, előkészületek nagyban színesítik. A kialakult hagyományoknak, a környezeti adottságoknak, a gyermekek érdeklődésének, fejlettségének megfelelően szervezzük azokat a tevékenységeket, melyek az óvodai életet gazdagítják, alkalmat adnak környezetünk tevékeny megismerésére, alakítására.

Óvodánkban az alábbi munkalehetőségeket biztosítjuk évszakonként:

<p><i>Tavasszal:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • udvargereblyezés, homoklapátolás • tavaszi nagytakarítás a csop.szobában • tojásfestés, tojásbarkácsolás • szendvicsek, vitaminsaláták készítése • ajándékkészítés Anyák Napjára • udvari játékok felújítása, tisztítása 	<p><i>Nyáron:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • öntözés, fűgereblyezés, homoklocsolás • babafürdetés, babaruhamosás • bodzaszörp, gyümölcslevek készítése • csop.szob. játékok tisztítása, válogatása • pancsolás, sározás, vízzel történő játékok után az eszközök takarítása
<p><i>Télen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • hólapátolás, hó seprés • cipőtisztítás mikuláskor • mézeskalácssütés, kompót készítése • fenyődíszek, ajándék barkácsolása • farsangkor a csoportszoba díszítése, fánkcsütés 	<p><i>Ősszel:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • termések, falevelek gyűjtése, előkészítése a későbbi felhasználásra • befőzés, gyümölcs-, zöldségsaláták készítése • levélgereblyezés, udvartakarítás • játékszerek felújítása, javítása • betakarítás, szüret a szülőkkel

A ***növény- és állatgondozás*** feltételeinek megteremtése nagy körültekintést, folyamatos gondozásuk állandó feladatot jelent a gyerekeknek és a felnőtteknek egyaránt. Így csak olyan tevékenységeket tervezünk, amelyek megvalósításához adottak a személyi és a tárgyi feltételek. A növények növekedése, a gyerekek közreműködése nyomán létrejövő fejlődése fokozza a feladatvégzés iránti vágyat, több művelet önálló elvégzésére ösztönöz, ok-okozati összefüggések felfedezésére késztet. A tapasztalatszerzés, a világnézeti nevelés mellett sokoldalú lehetősége a munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, tulajdonságok alakításának is (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság, türelem, mások munkájának megbecsülése).

A csoportszobában és az udvaron megvalósítható tevékenységek:

Csoportszobában:

- az élősarok folyamatos gondozása, rendezgetése, bővítése
- a szobanövények portalanítása, öntözése, ápolása
- cserepes virágok átültetése, szaporítása
- magvak, gyökerek csiráztatása, faágak hajtatása, rügyeztetése
- virágpalánták nevelése
- magvak, termések gyűjtése, madáreleség készítése

Udvaron:

- veteményeskert gondozása (vetés, ültetés, öntözés, gyomlálás, gereblyezés, termés leszedése, elfogyasztása)
- környezetünk esztétikusabbá tétele (virágok, fák, cserjék ültetése, növények védelme, udvartakarítás évszaknak megfelelően)
- madáretetők, madáritatók felállítása, folyamatos feltöltése
- kerti szerszámok előkészítése, munka utáni helyes elrakása
- virágok, falevelek gyűjtése, szárítása, préselése
- a családok segítségével a háziállatok természetes környezetben történő megfigyelése, lehetőség szerint bekapcsolódás gondozásukba (etetés, itatás)

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Saját személyükkel kapcsolatos teendőiket természetes szükségletként, önállóan látják el.
- A megbízásokat örömmel, szívesen végzik.
- A naposi feladatokat önállóan szervezik.
- Szeretnek közösen dolgozni, örülnek a közös munka eredményességének, sikerének.
- Önállóan használják az eszközöket, szerszámokat, ismerik a munkafolyamat célszerű sorrendjét.
- Igényesek megjelenésükkel és környezetükkel kapcsolatban.
- Észreveszik a rendetlenséget, aktívan közreműködnek megszüntetésében.
- Óvják, gondozzák a csoportszobában és az udvaron található növényeket.

5. 1. 8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célunk:

Az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon és az általunk kezdeményezett foglalkozásokon a gyermekek képességei, magatartása, tanulás iránti vágya fejlődjön, ismereteik gazdagodjanak.

Feladataink:

- A gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére alapozva, a környezetében szerzett tapasztalataira építve közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, műveltségterületek közvetítése.
- A tanulás formáinak megszervezése az adott gyermekcsoportban (utánzásos minta- és modellkövetés, spontán játékos tapasztalatszerzés, a gyermeki kérdésekre épülő ismeretszerzés, irányított megfigyelés, gyakorlati probléma- és feladatmegoldás, kezdeményezett foglalkozások).
- Személyre szabott pozitív értékeléssel segítjük a tevékenységekben megvalósuló tanulás irányítását során.
- A gyerekek életkorának és egyéni fejlettségének megfelelően minél több mozgásos és érzékszervi tapasztalat nyújtása az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetükből. Felhasználjuk a mérési eredményeket a fejlesztési cél elérése érdekében.

A feladatok megvalósítása nevelési területenként eltérő, sok sajátos vonást mutat, így azok részletes kidolgozása az **5. 1. 2.-5. 1. 6.** fejezetekben található.

Az óvodai tanulásnak nevelőtestületünk által képviselt, korszerű értelmezése:

„A játékon belüli tanulás azért lehet hatásosabb minden más keretben folyó tanulással szemben, mert a gyermek szükségleteihez, igényeihez, vágyaihoz igazított tapasztalatszerzési, gyakorlási és sokoldalú próbálkozási alkalom benne biztosított a legjobban.”

A gyerekek spontán játéktevékenységei nem mindenkinél olyan sokoldalúak, hogy önmagukban lehetőséget adjanak az egyes képességek kibontakozására, ezért tartjuk szükségesnek az általunk kezdeményezett és irányított fejlesztő játékokat. Ilyenek a logikai, az anyanyelvi, a matematikai, a kreativitást elősegítő, a finom- és nagymozgásokra épülő, a szocializációs fejlődést szolgáló játékok és a hozzájuk kapcsolható megoldási módok (feladatjátékok, feladatlapok, kártyajátékok, új és hagyományos technikai megoldások). Ezekkel a tevékenységekkel biztosítjuk az érdeklődés kielégítését, a tapasztalatszerzést, a „megtanulást”, a gondolkodás örömeinek átélését, az alkotást, az emberi és a tárgyi környezet felfedezését, a világgép alakulását. A tanulás tartalma elsősorban a gyerekek közvetlen (természeti és társadalmi) környezetéből származó ismeretek és tapasztalatok, amelyek magukban foglalják azokat a magatartási formákat, viselkedési szokásokat, erkölcsi tulajdonságokat is, melyek kialakítása ebben az életkorban kívánatos.

Célunk, hogy minden gyerek önmaga lehetőségeihez képest fejlődhessen, egyéni képességének megfelelő tevékenység közben gyakorolhassa azokat a funkciókat, amelyek aktuális fejlődését elősegítik. Figyelembe vesszük a helyi adottságokat, a csoport eddigi tapasztalatait.

A tanulási folyamat megvalósításánál tudatosan és tervszerűen alkalmazzuk a differenciált foglalkoztatást, egyéni képességfejlesztést. Egyéni megfigyelés, tényfeltárás, változatos módszerekkel, különböző területekről különböző tevékenységekben. A mindennapi életben a más forrásból szerzett ismereteket tudatosan beépítjük és rendszerezünk.

A szervezett tanulást kötetlen és/vagy kötött foglalkozások keretében valósítjuk meg. Óvodánkban a két foglalkozási forma közül a **kötetlen** dominál. A kötetlen foglalkozások alkalmával a gyerekek érdeklődése alapján mindig változó létszámú és személyi összetételű kis csoporttal foglalkozunk, így lehetőségünk adódik az egyén bánásmód megvalósítására, a gyermekek fejlődési ütemének figyelembevételére. Különös gondot fordítunk a kezdeményezésektől rendszeresen távol maradó gyerekekre, megkeressük azokat az eljárásokat és módszereket, melyek segítségével ők is sikerélményhez juthatnak, érdeklődésük felkelthető, önbizalmuk erősíthető. Olyan szokás- és szabályrendszert alakítunk ki, amellyel megteremthetjük, hogy a foglalkozásban résztvevők és a tovább játszóknak nyugodtan, tartalmasan, elmélyülten, egymás zavarása nélkül tevékenykedhessenek.

Lehetőségünk van, hogy a csoportunkat ismerve, adott témakörben és szituációban **kötött** foglalkozásokat is szervezzünk. Ebben az esetben is törekszünk az oldott, családi légkör megteremtésére. A kötött foglalkozások minden gyermek számára egyszerre kezdődnek és

fejeződnek be. Olyan mértékű fegyelmet kívánunk meg a gyerekektől, amely az együttes tevékenységet segíti. A gyerekek elhelyezésében, a térszervezésben legfőbb szempontunk a célszerűség, az áttekinthetőség, a foglalkozás nyugodt lebonyolítása.

A szervezett tanulás időtartama

Életkor	Időszak	Maximális időtartam	
		Év elején	Év végén
3 - 4 évesek	November 1-május 31.	8 - 10 perctől – 10 - 15 percig	
4 - 5 évesek	Október 15-május 31.	10 - 15 perctől – 20 - 25 percig	
5 - 6 - 8 évesek	Október 1-május 31.	20 - 25 perctől – 30 - 35 percig	

Az egyes nevelési területek anyagát, a közvetítendő műveltség tartalmakat *az éves anyagkigyűjtésünk* tartalmazza, amelyet az egy csoportban dolgozó óvónő párok készítenek el gyermekcsoportjuk életkorához, sajátosságaihoz, igényeihez, fejlettségéhez igazodva.

A szervezett tanulás munkaformái

frontális	Mozgás, mozgásos játékok Ének-zene, énekes játékok Mesélés, verselés alkalmanként A külső világ tevékeny megismerése (szabadban).
mikro csoportos	Rajzolás, mintázás, kézimunka; Matematikai tapasztalatok szerzése A környezet megismerésére nevelés (csoportszobában).
egyéni	Nevelési területenként a részképességek fejlesztése, a gyerekek egyéni igényei szerint.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyerekek érdeklődőek és kíváncsiak.
- Tudnak alkalmazkodni társaikhoz, a kapott feladatokat együtt is végre tudják hajtani.

- Kezdenek képessé válni mozgásuk, beszédük, figyelmük bizonyos fokú irányítására.
- Kialakul a gyermekekben a tanulás iránti igény.
- Fejlődik erkölcsi ítéletalkotó képességük.
- Képesek egyéni élményeik, tapasztalataik logikus elmondására.
- Megkezdődik az önellenőrzés, önértékelés képességének alakulása.
- Tanulási tevékenységük közben kitartóak, aktívak, tudnak a feladatra koncentrálni.
- Kialakulnak azok a készségek, képességek, amelyek lehetővé teszik, elősegítik az iskolai tanulást.
- Kialakulnak a kompetencia alapú tanulás jellemző jegyei.

5. 2. Az óvoda speciális feladatai

5.2.1.Halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése:

Intézményünk Integrációs Programja részletesen tartalmazza azokat a nevelési területeket, korszerű óvodapedagógiai módszereket, speciális pedagógiai tevékenységeket, amelyek kiemelkedő jelentőségűek a halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének, fejlesztésének elősegítésében.

5. 2. 2. Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése

Speciális fejlesztő tevékenységeket azoknak a gyermekeknek biztosítunk, akik a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményével rendelkeznek, és integrált óvodai elhelyezésük megoldható.

A sajátos nevelési igényű kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését, az eredményeit, erőnyeit, sikeres próbálkozásait értékelő, másságát elfogadó környezetben segítjük.

A fogyatékos gyermek iránti elvárást fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg, terhelhetőségét biológiai állapota határozza meg.

A fogyatékos kisgyermek egyes területen kiemelkedő teljesítményre is képes lehet. Ennek felismerése és gondozása kiemelt feladatot jelent számunkra.

A sajátos igényű gyermek óvodai nevelésének sajátossága, hogy az egész napos tevékenység a különleges gondozási igény kielégítését is szolgálja.

Arra törekszünk, hogy a nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek. Az 5-ik életévet betöltött gyerekek differrel történő célirányos mérését minden nevelési évben elvégezzük.

5. 2. 3. Integrált nevelés óvodánkban

Az integrált nevelés során az eltérő családi háttérrel rendelkező, különböző képességű és fejlettségű gyermekeket együtt neveljük, fejlesztjük.

Lehetőséget teremtünk minden gyermek számára, hogy képességei kibontakozhassanak.

Olyan együttműködő, elfogadó környezetet teremtünk, ahol nincs előítélet, és az otthonról hozott kultúráját minden gyermek értéként kamatoztathatja.

Tudatosan alkalmazzuk a bátorító nevelést.

Nemzeti, etnikai kisebbségű gyermekeknél is programunk általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk.

5. 2. 4. Nevelési időben szervezett szolgáltatásaink

A gyermekek érdeklődésének, egyéniségének megfelelő tevékenységek szervezésével is biztosítjuk az egyéni képességfejlesztést, felzárkóztatást, tehetséggondozást.

Logopédia

A tanköteles korú gyermekek csaknem 40%-a kisebb-nagyobb beszédhibával küzd. A speciális fejlesztésre szoruló gyerekek diagnosztizálása, kezelése szakember feladata. Óvodáinkban a SZVOK Pedagógiai Szakszolgálatának szervezésében hetenként 1-1 alkalommal logopédus foglalkozik a beszédhibás gyerekekkel. Biztosítjuk a tárgyi feltételeket: elkülönített hely, tükör, füzet, írószer, segédanyagok, feladatlapok. Ahhoz, hogy a fejlesztés hatékony legyen, javulást eredményezzen, szükséges a család segítő, megértő, türelmes hozzáállása, a gyerekek „házi feladatának” rendszeres otthoni gyakoroltatása.

Pszichológus

A különböző beilleszkedési-, magatartási-, tanulási zavarok, a családi nevelésből adódó problémák csoportonként 4-5 gyermeket érintenek. Egyéni fejlesztésük, speciális kezelésük, rendszeres vizsgálatuk szakember segítségével nélkül megoldhatatlan. A SZVOK Pedagógiai Szakszolgálatának pszichológusa nagy segítség a pedagógusok és a szülők számára egyaránt. Szeretnénk elérni, hogy az iskolaérettségi vizsgálaton és 1-1 gyermek esetenkénti vizsgálatán túl napi kapcsolatban legyen a csoportokkal, családokkal, s korszerű eljárásokkal, módszerekkel segítse nevelőmunkánkat.

Zeneóvoda

A SZVOK heti 1 órában biztosít zenetanárt ének - zene foglalkozásokhoz a tehetséges, zene iránt különösen fogékony és érdeklődő gyerekek számára, melyhez a helyet és az eszközöket intézményünk biztosítja.

Színjátszókör

A „Kisvirág”színjátzó csoport meseelőadásaival nagymértékben emeli az óvodai ünnepek, rendezvények színvonalát. Lehetőséget nyújt a dramatizálás iránt fogékony gyerekek tehetséggondozására.

Mozgáskultúra fejlesztés, táncos játékok

A mozgás, énekes - játékok iránt érdeklődő gyerekek számára optimálisan biztosítja a mozgáskultúra fejlesztését, a tehetséggondozást.

Informatikai alapismeretek

Az informatikai alapismeretek elengedhetetlenek modern világunkban. Ezért nagyon fontos, hogy a gyerekek már óvodáskorban megismerkedjenek a számítógépek világával. Erre nyújtanak játékos formában lehetőséget az óvodánkban szervezett foglalkozások. A csoportszobákban elhelyezett számítógépek minden gyermek számára elérhetővé teszik az informatikával való ismerkedést.

„Kismesterek”- kézműves foglalkozás

A kiemelkedő kézügyességű, kreatív, a rajzolás, mintázás, kézimunka terén tehetséges gyermekek részére biztosítjuk, hogy képességfejlesztő foglalkozásokon vegyenek részt.

Valláserkölcsön alapuló nevelés

Tiszteletben tartjuk a családok világnézeti-vallási meggyőződését. A szülők kérésére óvodánként lehetővé tesszük, hogy a gyerekek fakultatív hitoktatásban vegyenek részt.

6. GYERMEKVÉDELMI FELADATOK

Intézményünk a prevenció mellett célul tűzte ki, hogy a hatáskörébe tartozó gyermekek problémáit felismerje, kezelje, az érintett gyermekek eseteit feldolgozza, a gondokat orvosolja a helyi társadalom gyermekvédelemben érintett társszerveivel, szakembereivel együtt. Ezen túl biztosítani kell a gyermekek számára mindazokat a jogokat és ellátásokat, amelyeket az intézmény számára a vonatkozó jogszabályok és rendeletek előírnak.

Gyermek érdekei és jogai:

A gyermeknek joga, hogy a nevelési – oktatási intézményben biztonságban, és egészséges környezetben neveljék. Óvodai életrendjét játék, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési, pihenési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsák ki.

A gyermek személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben kell tartani, és védelmet kell számára biztosítani a fizikai, - lelki erőszakkal szemben. A gyermek nem vethető alá testi fenyegetésnek, kegyetlen, embertelen, megalázó büntetésnek, bánásmódnak.

Az óvodai nevelés során tilos a hátrányos megkülönböztetés bármilyen okból. Különösen a gyermek vagy hozzátartozói, színe, neme, vallása, nemzeti, etnikai hovatartozása, politikai vagy más véleménye, nemzeti etnikai vagy társadalmi származása, vagyoni és jövedelmi helyzete, kora, cselekvőképességének hiánya vagy korlátozottsága, születési vagy egyéb helyzete miatt, valamint a nevelési – oktatási fenntartója alapján.

A gyermeknek joga, hogy:

- Képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben részesüljön, minden segítséget megkapjon képessége, tehetsége kibontakozásához, személyisége fejlesztéséhez,
- Nemzeti, illetőleg etnikai hovatartozásának megfelelő nevelésben részesüljön,
- A gyermek nevelése a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő szerepet vállal.

Szülők jogai és kötelezettségei:

A szülőt megilleti a nevelési intézmény szabad megválasztásának joga.

A szülő joga, hogy:

- Megismerje a nevelési – oktatási intézmény nevelési programját, házirendjét, SZMSZ-ét, illetve tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról,
- Gyermek fejlődéséről, magaviseletéről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon,
- Rendszeresen tartson kapcsolatot gyermeke pedagógusával,
- Írásbeli javaslatát a nevelési – oktatási intézmény vezetője, az óvodai SZK – tól legkésőbb a 30. napot követő első ülésen érdemi választ kapjon,
- A nevelési – oktatási intézmény által meghatározott feltételek mellett kérje, hogy gyermeke a nem kötelező foglalkozásokat igénybe vehesse, illetve ilyen foglalkozás megszervezését kezdeményezze,
- A nevelési – oktatási intézmény vezetője vagy a pedagógus hozzájárulásával részt vegyen a foglalkozásokon,
- Kezdeményezze az óvodaszék létrehozását, és részt vegyen a szülői képviselők megválasztásában, mint választó, és mint megválasztható személy,
- Kezdeményezze szülői szervezet (közösség) létrehozását, és közreműködjön annak tevékenységében,
- Személyesen, vagy képviselő közvetítésével – jogszabályban meghatározottak szerint – részt vegyen az érdekeit érintő döntések meghozatalában, a nevelési – oktatási intézmény irányításában.

A szülő kötelessége, hogy:

- Biztosítsa gyermeke – óvodai nevelés keretében folyó – részvételét, illetve a tankötelezettség teljesítését,
- Megtegye a szükséges intézkedéseket a gyermeke jogainak érvényesítése érdekében,
- Megtegyen minden tőle elvárhatót gyermeke fejlődéséért,

- Elősegítse gyermekének a közösségbe való beilleszkedését, az intézmény rendjének, a közösségi élet magatartási szabályainak elsajátítását,
- Gondoskodnia kell gyermeke testi, értelmi, erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről,
- Tiszteletben tartsa az óvoda vezetői, pedagógusai, alkalmazottai emberi méltóságát és jogait

Az óvoda a tanköteles életkorba lépéskor a gyermek fejlettségével kapcsolatban:

- Igazolja, hogy a gyermek elérte az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget,
- Javasolja a gyermek óvodai nevelésben való további részvételét,
- Javasolja, hogy a gyermek – annak megállapítása céljából, hogy szükséges – e a sajátos iskolai nevelésben és oktatásban való részvétele, illetve elérte – e az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget – szakértői és rehabilitációs bizottsági vizsgálaton vegyen részt,
- Javasolja, hogy a gyermeket az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésének megállapítása céljából a nevelési tanácsadó vizsgálatán vegyen részt.

6.1. A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, és veszélyeztetett helyzet

A veszélyeztetettség fogalma:

Olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermekek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. Ha a fenti szükségleteinek kielégítése nem valósulhat meg, személyiségfejlődését valamilyen tekintetben veszélyeztetik.

Hátrányos helyzetű gyermek:

Az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította.

A hátrányos helyzetű gyermekeknél a szükségletek kielégítése korlátozott valamilyen mértékben, de fejlődése nem veszélyeztetett.

Halmazottan hátrányos helyzetű gyermek:

E csoporton belül halmazottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – óvodás gyermek esetén a gyermek 2,5 éves korában, egyik szülő esetében sem rendelkezik 8 általánosnál nagyobb iskolai végzettséggel.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja megfogalmazza, hogy „az óvodai nevelés gyermekközpontú, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozására törekszik”, a családi nevelést kiegészítve a gyermekeket óvja, védi, neveli, szocializálja, figyelembe véve a gyermekek eltérő fejlődési ütemét. A fentiek érdekében prevenció, feltáró és problémákat megszüntető tevékenységet végzünk, fejlesztési terveink az előző időszak eredményeire épülnek. A gyerekek megfigyelésének eredményét figyelembe véve alacsonyabb szintről a magasabb szint elérése, arra alapozva tervezzük, a különböző fejlesztési időszak terveit.

E tevékenység átfogja az óvodai nevelés egészét.

Minden pedagógus az óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése.

6.2. Gyermekvédelem, mint az óvodapedagógus alapvető feladata

A pedagógus óvodai munkájának kapcsolódnia kell az óvodai élet egészének feladataihoz, célkitűzéseire, a helyi nevelési programban megfogalmazottak megvalósításához. A megvalósítás során joga van saját módszereit alkalmazni, saját értékrendjét, világnézetét megtartva közvetíteni az ismerteket. Köteles tiszteletben tartani a gyermek személyiségét, családját, világnézetét, értékrendjét. Saját értékrendjét nem kényszerítheti rá senkire az óvodában. Világnézeti kérdésekről nem foglalhat állást nevelőmunkája során.

A nevelőtestület feladatai a gyermekvédelem területén:

- Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, rendszeres óvodába járását,

- Biztosítani a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő – óvó intézkedésekre javaslatot tenni,
- Az új óvodások befogadását elősegíteni, beilleszkedésüket az adott csoportba a legzökkenő mentesebbé tenni,
- A gyermekeket és családjukat a lehetőségekhez képest minél jobban megismerni,
- A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismerni, ha szükséges, ehhez szakember segítségét kérni,
- A feltáró munka után az indulási hátrányok kompenzálására tervet készíteni, végrehajtani,
- A felzárkóztatást megszervezni,
- A tehetséggondozást megvalósítani, elősegíteni,
- A szociális szolgáltatások megszervezésében közreműködni,
- Az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt venni, a szűrést szükség esetén, soron kívül javasolni,
- Az integrált nevelést elősegíteni a gyermekek problémái szerint, súlyossági foknak megfelelő ellátási formában,
- A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérni, szükség esetén jelezni a hiányzást,
- A családok szociális, és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutást, javaslatát elősegíteni,
- Minden rendelkezésre álló eszközzel segíteni kell a gyermekek családban történő felnevelését,
- A szülőkkel való együttműködő kapcsolat kialakításait, a szülői szerep eredményesebb betöltésének elősegítését,
- Jó kapcsolat kiépítését a helyi társadalom gyermekvédelmi rendszerében érintett szervekkel, személyekkel,
- A prevenció minden gyermekre történő kiterjesztését.

Mely tevékenységekkel segíthetjük elő a gyermekvédelem hatékonyságát óvodánkban?

- Rendszeres családlátogatások, szülői értekezletek, nyílt napok, ünnepélyek, fogadóóra való behívás megszervezése,
- Gyermekvédelemmel kapcsolatos megbeszélések az óvodai dolgozók részére,

- A szülők részére tanácsadás szervezése, tartása a helyi Gyermekjóléti Szolgálat vezetőjének előadása alkalmával,
- Közös családi kirándulás, munkadélután szervezése,
- A fejlődési naplóban egyénre szóló tervezés nyomon követése,
- Fejlesztési lapok vezetése,
- Logopédiai ellátás (az arra rászoruló gyermekeknél),
- Szociális szolgáltatások bevezetésénél való tanácsadás (ingyenes étkezés, segély),
- Segítségnyújtás megszervezése az új, - és pályakezdő kollégák részére a gyermekvédelmi munkához,
- Családgondozási munkában való részvétel,
- Kapcsolat a Gyermekjóléti Szolgálattal, az Önkormányzat Jegyzőjével és Gyámügyi előadójával,
- Esetmegbeszéléseken való részvétel,
- A gyermek érdekeit érvényesítő beiskolázás: Nevelési Tanácsadó, Szakértői Bizottság, szülői kérés figyelembevételével.

6.3. Az óvodai gyermekvédelmi felelős munkája

A közoktatási törvény az óvodákban kötelezően nem írja elő a gyermekvédelmi felelőst, de a helyi sajátosságok és mutatók alapján szükséges ezt a felelősségteljes munkát intézményünkben felvállalni.

A gyermekvédelmi felelős a nevelőtestületnek az a tagja, aki az intézmény vezetőjének megbízásából képviseli a gyermek – és ifjúságvédelmi szempontokat, szervezi, irányítja és személyes részvételével elősegíti ezeknek a szempontoknak az érvényesülését.

A helyi programban kitűzött feladatokat folyamatosan, minden pedagógus végzi, a gyermekvédelmi felelős irányításával, feladata, hogy a családdal és a pedagógusokkal együttműködve kiküszöbölje a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, megvédje őket a testi – lelki erkölcsi károsodásuktól, illetve ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.

Az óvodai gyermekvédelmi felelős feladata:

- A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot az adott évre. Ezt a feladattervet havonkénti lebontásban elkészíti, konkrét tevékenységet jelölve a felelősökkel együtt,
- A nevelési év elején tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi tevékenységekről, fogadóórájáról, arról, hogy probléma esetén milyen óvodán kívüli gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel,
- Közreműködik a helyi pedagógiai program gyermekvédelmi fejezetének kidolgozásában, mint a vezető óvónő szakembere,
- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységeket az óvodában dolgozó óvónők között,
- Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket. Feljegyzi a nyilvántartásába a gyermekekkel, illetve a családokkal kapcsolatos intézkedéseket, azok eredményességét. Ezt minden esetben a csoportvezető óvónővel együtt végzi.
- Folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve megszűnés okait,
- Elősegíti a csoportvezető óvónők felderítő tevékenységét (családlátogatás)
- Az intézményi megbeszéléseken tanácsot ad a lehetséges eljárásokról, módszerekről, egyes gyermekek érdekében teendő intézkedéséről,
- Elősegíti a hátrányos és veszélyeztetett gyermekek óvodába kerülését, járását,
- Részt vesz esetszabeszeléseken,
- Tájékozódik a gyermekjóléti szolgálat tevékenységéről,
- Munkájáról félévente írásban beszámol a nevelőtestületi értekezleten, illetve egyéb esetekben az intézményvezető utasítására,
- Figyelemmel kíséri a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, az esetszabeszelések eredményeit, és azt a kollégái tudomására hozza,
- Feladatának tekinti, hogy segítse és szorgalmazza a tanköteles korba lépő, és a hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését.

6.4. Az óvodavezető gyermekvédelmi feladata

A közoktatási törvény az óvodavezető fő feladatává teszi a gyermekek mindenképp felett álló érdekeinek érvényesítését, és az érvényesülés ellenőrzését.

A nevelési – oktatási intézmény vezetője felel a gyermek – és ifjúságvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért, a nevelő – oktató munka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséért, a tanuló – és gyermekbalesetek megelőzéséért, a gyermekek, tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezéséért.

Ebben a munkában köteles közreműködni valamennyi óvodapedagógus.

Gyermekbalesetek

A vezetői felelősség – mint az idézetből kiderül – kiterjed az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl, a gyermekbalesetek megelőzésére is.

A védő – óvó intézkedések részletes feladatait az óvoda házirendje rögzíti, továbbá az SZMSZ – ben van le szabályozva.

Nagyon nehéz az óvodában a gyermekekkel a korukat figyelembe véve megismertetni a balesetet kiváltó helyzeteket, az ezeket elkerülő technikákat.

Csak folyamatosan, kellő módszertani felkészültséggel, a tapasztalatok összegyűjtésével tudjuk ezt megoldani. Ugyanilyen fontos, hogy az egyéb veszélykerülő magatartási formákat, technikákat megtanítsuk a gyermekeknek. Ebbe a szülőket feltétlenül be kell vonni.

Egészségügyi vizsgálatok

A rendszeres egészségügyi vizsgálatok biztosítása az óvodában szintén a gyermeki jogok érvényesülését szolgálja. A gyakorlatban az évenkénti egyszeri orvosi vizsgálat megtörténik az óvodában (iskolaérettség).

A védőnő rendszeresen látogatja az intézményt.

Az egészséges életmód biztosítása

Az egészséges életmód biztosítása az óvodai nevelés keretében folyamatosan történik.

Óvodába kerülés

Fontos feladat, hogy minden gyermek bekerüljön az óvodába abban az évben, amikor a 3. életévét betölti. A jegyző kötelessége, hogy az óvodába listát küldjön az érintett gyermekek nevével és címével ellátva. A vezető felelőssége, hogy senki se maradjon ki a beíratáskor.

A hátrányos helyzetű gyermekeket fel kell vennie a kötelező felvételt biztosító óvodának. Nem tagadhatja meg a hátrányos helyzetű gyermekek felvételét, amennyiben betöltötte a 3. életévét.

Hasonló módon az óvoda köteles felvenni azt a gyermeket, akinek a felvételéről a gyámhatóság dönt.

Ez fontos a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása szempontjából.

A gyermekeknek joguk van ahhoz, hogy a fejlődésüket hátráltató tényezőket feltárják, és hogy az óvónők a pedagógiai segítő feladatokat elvégezzék.

Ennek megvalósításához elengedhetetlen az óvodapedagógusok alapos, feltáró, elemző munkája. A tapasztalatok összegyűjtése után, mint jelzőrendszer jelzik a Gyermekjóléti Szolgálat vezetőjének.

A gyermekkel kapcsolatos adatok védelme

A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelmét a KT 2. sz. mellékletében felsoroltak szerint kell biztosítani. A törvény rendelkezik az intézmények működési rendjéről, amely előírja:

- Nyilvántartások vezetését,
- Rendelkezik a házirendről a gyermeki jogokat illetően.

Betartása vezetői feladat.

Az óvodai dolgozókat hivatali titoktartási kötelezettség terheli. Nem fordulhat elő, hogy egyes gyermekekről nyilvánosan, vagy illetéktelen személynek felvilágosítást nyújtsanak az óvodai dolgozók. Az óvoda köteles a rábízott gyermekek felügyeletét ellátni, és ügyelni arra, hogy a gyermekek kárt ne okozzanak, és őket károsodás ne érje.

A gyermeki jogok érvényesülése az óvodai intézményekben a nevelésben részt vállaló dolgozókon múlik. Kötelességük mindent megtenni ennek érdekében oly módon, hogy a vonatkozó törvényi előírásokat betartsák és törekedjenek a mások által történő betartatásra is.

Tehetséges gyermekek nevelése

Az óvodai élet a maga kiegyensúlyozott, biztonságos, elfogadó légkörével akarva, akaratlanul felszínre hozza a többlet mutató gyermekek adottságait, képességeit. Megfelelő neveléssel, tág cselekvési szabadságot adva – a családdal együtt – lehetőséget biztosíthatunk a tehetség csíráit hordozó gyermekeknek a kreatív újat teremtő felnőtté váláshoz.

A tehetség meghatározása

Tehetségen azt a velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakozott képességet értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni.

A tehetséggondozás célja:

- A tehetséges gyermek erős oldalának fejlesztése
- A tehetséges gyermek tehetséggel összefüggő gyenge oldalának erősítése

Feladata:

- A tehetség erős oldalának fejlesztéséhez olyan érzelmi biztonságot nyújtó légkör szükséges, amelyben a gyermek elmer indulni, kereshet, kutathat, tapasztalhat olyan dolgokat, amelyek tágítják világképét.
- Vegyük körül őket minél több lehetőséggel, amelyekből tanulhatnak. Mutassunk lelkesedést az őket érdeklő dolgok iránt, mert lelkesedésünk erősíti a különböző képességek kibontakoztatását.
- Tudjunk beszélgetni a gyerekekkel, és olyan játékot játszani, amely fejleszti képzeletét.
- A tehetséges gyermek érzelmi energiáit irányítsuk teremtő, alkotó folyamatba.
- Az óvodai élet rendje lehetőséget ad a tehetségre irányuló hajlam kibontakozására, melynek gondozása napi feladatunk.
- A személyre szóló tehetséggondozáshoz a tárgyi feltételeket, és körülményeket biztosítani kell.
- A tehetséges gyermek tehetséggel összefüggő gyenge oldalának erősítése, fejlesztése szintén körültekintő, fejlesztő munkát igényel az óvodapedagógusoktól.

A gyermek én tudata attól függően alakul, hogy a környezete mit tart róla. Nevelésünkkel segíthetjük, bátoríthatjuk a tehetség lehetőségét magába hordozó gyermeket saját jövőképeinek kialakításában.

7. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

7. 1. Az óvodai csoportok szervezése

A csoportok kialakításánál az életkor szerinti megosztásra törekszünk, amelynek formáját a felvételt nyert gyermekek kora, a már meglévő gyermekközösségek összetétele határozza meg, a szülők jogos igényeinek figyelembe vételével.

Ennek megfelelően szervezhető:

- Osztott;
- Részben osztott;
- Osztatlan csoport.

Programunk bármilyen összetételű csoportban eredményesen alkalmazható, a legfontosabb, hogy abban a gyerekek, felnőttek egyaránt jól érezzék magukat.

Hangsúlyt fektetünk a gyerekek egyéni szükségleteire, az érzelmi biztonságot teremtő rendszerességre, és ezeket figyelembe véve, a különböző tevékenységekhez igazodva alakítjuk a napirendet.

A tevékenységek közötti harmonikus arányokat fontosnak tartjuk, de a játéknak kitüntetett szerepe van.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében, a gyermekekkel történő foglalkozások, tevékenységek mindegyikét kizárólag óvodapedagógus irányítja.

7. 2. Napirend javaslat

	6.30-tól	J	Gyülekezés
		Á	Szabadon választott tevékenység
			Mindennapos testnevelés
DÉLELŐTT		T	Kezdeményezések
	9.00	É	Folyamatos tízórai, testápolás
		K	Játék a szabadban, séta, levegőzés
	12.00-ig		Előkészületek az ebédhez
	12.00-tól		Ebéd
			Pihenés előtti mese, pihenés
	14.30	J	Folyamatos ébresztő
DÉLUTÁN		Á	Uzsonna
		T	Testápolás
		É	Szabadon választott tevékenység
	17.30-ig	K	a csoportban, vagy szabadban

7. 3. A hetirend elkészítésének szempontjai

- A tevékenységek heti rendje segíti az óvodapedagógusok tervező, szervező munkáját, az óvodai csoportok zökkenőmentes működését.
- A nevelési területek megszervezésénél elvi szempontunk a kötetlenség és a választhatóság biztosítása.
- Az értelmi nevelés feladatai indokolt esetben kötelező foglalkozás keretében is szervezhetők.

HETIREND			
KÖTELEZŐ TEVÉKENYSÉG		SZABADON VÁLASZTHATÓ TEVÉKENYSÉG	
<i>A hét meghatározott napján:</i>	Mozgás, testnevelés	<i>A hét minden napján:</i>	Mindennapos testnevelés Játék Munka jellegű tevékenység Vers - mese Rajzolás, mintázás, kézi munka
<i>Azokon a napokon, amikor nincs testnevelés foglalkozás:</i>	Szabadon választott mozgás-tevékenység	<i>A hét meghatározott napján:</i> (a gyermek, ill. óvónő kezdeményezésének alapja a gyerekek spontán érdeklődése)	Ének, zene, énekes játék A környezet tevékeny megismerése Matematikai tapasztalatok szerzése

7. 4. Dokumentumok rendje

Testületünk az alábbi **pedagógiai dokumentumokat** készíti el:

- Az óvoda éves munkaterve, amely az aktuális szervezési feladatokat, tanügy igazgatási feladatokat tartalmazza, illetve a helyi program kiemelt feladatait.
- Integrációs Program
- Környezeti nevelés
- Egy Szín-SNI-s program
 - Mozgás öröme-játékgyűjtemény
 - Süss fel nap!
 - Hetedhét országon túl
 - Pont, pont, vesszőcske
- Egyéni fejlődési, fejlesztési dokumentum. (I. sz. melléklet)
- Egyéni fejlesztési terv a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek számára (III. sz. melléklet)
- A tevékenységi területek havi ütemterve hosszabb-rövidebb időszakokra tagolva a tanulási-tanítási egységekre (pl. heti terv, tematikus terv, projekt terv) bontva.
- A csoportok életének értékelése félévente, mely tartalmazza a játék - és munkatevékenységeket is.
- Esélyegyenlőségi terv
- Gyakornoki szabályzat
- Egészségügyi törzslap, mulasztási napló.
- Eszköz és felszerelési jegyzék (IV. sz. melléklet)

A dokumentumok ellenőrzése az óvoda éves munkatervében meghatározott ciklusok szerint történik.

Szemponatok:

- a gyermekek fejlettségi szintjére alapozott célok és feladatok;
- a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó tevékenységek;
- az életkori sajátosságokra épülő készség - képesség fejlesztés;
- a tervezési ciklusok határidejének betartása;
- a csoportok neveltségi szintje.

Szemponatok az egyéni fejlődés megfigyeléséhez:

1. Önállóság fejlődése:

- önkiszolgáló munka (öltözés, étkezés, testápolás)
- egyéni igények, jellemzők

1. Játék:

- a gyermek élményanyaga, a játék fejlődése, fajtái, sajátossága
- együttműködés a játékban
- a gyermek helye a játszócsoportban
- érzelmi megnyilvánulások

1. Szociális magatartás:

- beilleszkedés
- önállóság (bátorság, magabiztosság, szabályok betartása, stb.)
- kapcsolatteremtő képesség
- együttműködés a tevékenységekben (kitartás, fegyelmezettség, baráti kapcsolatok)

1. Kommunikációs képesség:

- beszédhallás, beszédértés
- hangok ejtése, szókinccs
- mondatszerkesztés
- folyamatos, összefüggő beszéd, önálló történet elmondása

1. Motoros képesség:

- nagy mozgások (tempója, ritmusa, iránya)
- finommotorika
- szem-kéz, szem-láb koordináció
- kezesség
- testséma fejlődése (testrészek ismerete, oldaliság, elülső és hátulsó rész, függőleges zóna)
- testrészek mozgatása

1. Kognitív képesség:

- vizuális észlelés, alaklátás és formaállandóság (alak, forma, méret, szín, rész egész viszonya)
- téri tájékozódás (oldalak, irányok, viszonyok)
- keresztcsatornák fejlődése
- észlelt összefüggések vizuális megfogalmazása
- gondolkodási műveletek
- verbális, vizuális memória és figyelem tartóssága, terjedelme.”

A gyermekek megfigyelésének szempontjai alapján vezetett egyéni fejlődési dokumentum ellenőrzése folyamatosan történik. Az eredményeket és megfigyeléseinket a nagycsoport felévére összegezzük. A beiskolázásra minden esetben a csoport óvónői és a vezető közös döntése alapján teszünk javaslatot a szülőknek.

7. 5. Az óvoda hagyományos ünnepei, rendezvényei

Az ünneplés lényege a sok-sok előkészület, ötlet kidolgozása, megvalósítása, melynek során kitűnő alkalom nyílik a csoporton belüli közösségi érzések alakítására. Alkalom adódik arra, hogy együtt örüljünk annak, amit létrehoztunk.

Az ünnepek nem csak nevelési szempontból fontosak, hanem azért is, mert nagyon sok tevékenységi lehetőséget is biztosítanak a gyermekek számára. Az ünnep tulajdonképpen kiemelkedik a mindennapokból – megjelenésében, tevékenységében és hangulatában.

7. 5. 1. Megemlékezések

A gyermekek név és születés napja

A csoport hagyományainak megfelelően a gyermek köszöntése dallal, verssel, esetleg saját készítésű ajándékkal.

Állatok világnapja – október 04.

A gyerekek figyelmét az állatok védelmére, tiszteletére hívjuk fel (pl. egy állat természetes környezetben történő meglátogatása, állatokkal kapcsolatos munkákból kiállítás rendezése)

A víz világnapja – március 22.

Tudatosuljon a gyerekekben már óvodás korban hogy a víz fontos érték, az élet nélkülözhetetlen eleme, ezért óvni, védeni kell vizeinket.

A föld napja – április 22.

A gyerekek ezen a napon ültessenek virágokat, palántákat, fákat.

Madarak és fák napja – május 26.

Rácsodálkozás a természet szépségeire. Kirándulások szervezése a környező erdőbe, rétre.

Környezetvédelmi világnap – június 05.

A gyerekek ismerjék meg, szeressék, óvják és vigyázzák környezetüket. Igyekszünk kialakítani a környezettudatos szemléletmódot.

7. 5. 2. Ünnepek, ünnepélyek

Mikulás

A Mikulás minden csoportot meglátogat játékidőben, és a Szülői Közösséggel közösen elkészített mikulás csomaggal kedveskedik a gyermekeknek.

A „... várva várt...” vendéget helyyel kínáljuk, dallal, verssel köszöntjük és meghallgatjuk személyre szóló észrevételeit, érdekes történeteit.

Advent - Karácsony

A gyerekeket megismertetjük az adventi ünnepkör hagyományaival, szokásaival.

Verssel és dallal készülünk a mikulás és karácsony ünnepekre. Hangulati előkészítésként mézeskalácsot sütünk, fenyődíszeket, asztali díszeket készítünk.

Farsang

A szülőkkel közösen készülünk a tél - búcsúztató farsangi mulatságra. A szülők készítik el a gyerekek számára a farsangi jelmezeket, süteményeket. A gyerekekkel farsangi álarcokat,

szemüvegeket készítünk. Tréfás mondókákat, dalokat tanulunk, a csoportszobákat, folyosókat közösen díszítjük fel.

A jó hangulatú multság fokozásaként ügyességi versenyeket, játékokat szervezünk. (zsákba futás, fánk evő verseny, seprűs tánc, székfoglaló, csoki evő verseny, stb.)

A farsang zárásaként a közösen készített kische bábót az udvaron kicsúfoljuk, majd elégetjük.

Gyermekek- hete

Évek óta hagyomány már óvodánkban, hogy május utolsó hetében gazdag kulturális és játékos programot biztosítunk a gyerekek és a szülők számára. (bábszínház, kirándulás, közös főzés, ovidisco, ismerkedés a népi mesterségekkel, közlekedési nap stb.)

Gyermeknap

Az óvoda valamennyi csoportja együtt tölti ezt a délelőttöt. Tréfás ügyességi és verseny játékokat kínálunk a gyermekeknek, szülőknek, dolgozóknak. Mindenki számára felszabadult, örömteli együttes ünnepet jelent ez a nap.

Évzáró

Az év közben tanult dalokból, versekből, dalos játékokból csokrot adunk át a szülőknek, vendégeknek. A kicsik elbúcsúznak az iskolába induló társaiktól, a nagyok búcsút vesznek a kisebbektől, az óvónőktől, dajka nénitől - az óvodától.

8. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

8. 1. Óvoda-család

Intézményünkben arra törekszünk, hogy a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, szocializáljuk, neveljük a gyerekeket. A szülőket nevelőpartnernek tekintjük, megismertetjük velük nevelői felfogásunkat, programunk célját, feladatait. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenció gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait, lehetőségeit.

Nevelésünk nem lehet eredményes a családi összhangban történő nevelés nélkül. A gyerekek fejlődéséről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket. Fontosnak tartjuk a tájékozódást, a toleranciát, a tapintatot, az empátiát és az előremutató segítségnyújtást.

Az óvodáink nyitottak, a szülőknek egész tanév folyamán biztosítják a betekintés lehetőségét nevelőmunkánkba, a gyerekek óvodai életébe.

A családdal történő együttműködés csak a kölcsönös bizalom talaján valósulhat meg. A szülőknek érezniük kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket, tiszteljük, szeretjük gyermeküket.

Arra törekszünk, hogy magatartásunkkal, szakmai felkészültségünkkel példamutatók legyünk. Fontosnak tartjuk a primer prevenció munká kiterjesztését a családgondozás területére, amelynek során a „Szülők iskolájában” a szülők előadásokat hallgathatnak az óvodai, iskolai beilleszkedés segítésére, valamint pedagógiai, életvezetési, lelki tanácsadást kaphatnak a családtagok szerepéről, a család valamennyi tagjára vonatkozóan, szakemberek segítségével.

A kapcsolattartás formái:

- Beíratás (anamnézis a gyerekről)
- Csoport szülői értekezletek
- Családlátogatások
- Egyéni beszélgetések
- Fogadó óra
- Nyílt napok szervezése
- Közös kirándulások
- Óvodai rendezvények
- Nyilvános ünnepélyek
- Faliújságra kifüggesztett információk
- Gyermekvédelmi intézkedések

8. 2. Óvoda-iskola

Az óvodapedagógus feladata: élő szakmai kapcsolatrendszer kialakítása az intézményen kívüli partnerekkel.

Az óvoda-iskola kapcsolatában törekszünk arra, hogy megismerjék helyi programunkat, annak célját, feladatát, nevelési elveinket.

Fontosnak tartjuk, hogy az óvodából az iskolába való átmenet minél zökkenőmentesebb legyen. Ennek érdekében folyamatos hagyományteremtő és –megtartó kapcsolatra törekszünk.

A jó kapcsolat alapja a tisztelet, a tolerancia, és egymás munkájának megbecsülése.

Az együttműködés formái:

- Az iskolai nevelőkkel szakmai kapcsolattartás, érdeklődés egymás munkája, problémái, eredményei iránt.
- Szakmai tanácskozás, közös testületi továbbképzések.
- Kölcsönös látogatások, tapasztalatgyűjtés: az első osztályosok meglátogatása az iskolában, illetve a tanítónők látogatása a nagycsoportokban.
- Szülői értekezleteken való részvétel, a leendő első osztályos nevelők tájékoztatják az iskolába készülő gyerekek szüleit pedagógiai elképzelésükről, az iskolába lépés teendőiről.
- A gyerekek látogatása az iskolába, ahol megismerkedhetnek az iskolai környezettel, a tanító nénikkel.
- Közös pályázatok írása, azok együttes megvalósítása (HEFOP, IPR)
- Egyéni fejlesztési naplók értékelése a szakszolgálat szakemberével.

8. 3. Az óvoda egyéb kapcsolatai

Intézményünk a feladatok eredményes ellátása érdekében rendszeres munkakapcsolatot tart fenn számos szervezettel, szoros együttműködésre törekszünk az óvodai nevelésünket segítő intézményekkel.

8. 3. 1. Fenntartóval

Az óvoda a szülők és az önkormányzat között él, mely utóbbi a működés feltételeinek biztosításával meghatározó tényezője szervezetünknek és működésünknek.

A kapcsolattartás közvetlenül az intézményvezető feladata.

A problémák megoldását az együttműködés jellemzi.

Formái:

- Hivatalos ügyintézés;
- Kölcsönös tájékozódás, egyéni megbeszélések;
- Értekezleteken, képviselő-testületi üléseken való részvétel;
- Intézményi rendezvényekre való meghívás.

8. 3. 2. Roma Nemzetiségi Önkormányzattal

Napi kapcsolattartásra törekszünk a folyamatos segítségnyújtás érdekében, amelyhez nélkülözhetetlen a család szociális hátterének, problémáinak megismerése.

Formái:

- Rendszeres konzultációk;
- Közös pályázatok készítése;
- Közös programok szervezése,
- A roma kultúra értékeinek ápolása, közvetítése.

8. 3. 3. Közművelődési intézményekkel – Művelődési Ház, Könyvtár

Folyamatos és hagyományteremtő kapcsolatokra törekszünk.

Továbbra is igénybe kívánjuk venni egyes rendezvényeink, szabadidős tevékenységeink megszervezéséhez a Művelődési Ház kínálta tágas teret, illetve a könyvek szeretetére, olvasóvá nevelésre a Könyvtár kínálta lehetőségeket.

8. 3. 4. Egészségügyi Központtal

A gyermekek egészségügyi felügyeletét a gyermekorvos látja el, de közvetlen kapcsolatban állunk a védőnőkkel, illetve a fogorvossal is.

Formái:

- Értekezletekre való meghívás témától függően;
- Alkalmankénti esetmegbeszélés;
- Évente általános orvosi vizsgálat minden csoportban;
- Tanköteles korú gyerekek iskola-alkalmassági vizsgálata a testi érettségre, egészségi állapotra vonatkozóan;
- Fogászati szűrővizsgálat évi két alkalommal;
- Szemészeti szűrővizsgálat évente.

8. 3. 5 Dél-Nyírségi Szociális és Gondozási Központ Gyermekjóléti Szolgálatával

Kapcsolatunk elsődlegesen a gyermekvédelmi munka területén kapcsolódik össze.

Formái:

- Kölcsönös tájékoztatás.
- Hátrányos, halmozottan hátrányos, vagy veszélyeztetett helyzetű óvodás gyermekek közös környezettanulmánya, a segítség módjainak kidolgozása, összehangolása.
- Rendezvényeken való részvétel (Öregek Otthona: anyák napja, karácsony, Idősek napja, stb.).
- A családgondozás feladataiban való részvétel a lehetőségeinkhez mérten.

8.3.6. Egyéb szakmai szervezetekkel

(Szabolcs - Sz. - B. Megyei Önkormányzat Pedagógiai Közművelődési és Képzési Intézete; Nevelési Tanácsadó; Korai Fejlesztő Központ)

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a felkínált szakmai képzéseket, programokat és érdeklődésünknek illetve a programunk fejlesztési lehetőségeinek megfelelően részt veszünk azokon. Szakmai tevékenységünk fejlesztése, megújulása érdekében igénybe vesszük segítségüket.

Formái:

- Iskolaérettségi vélemény kérése vitás esetekben;
- Továbbképzéseken való részvétel;
- Nevelőtestületi értekezletekre való meghívás;
- SNI- s gyermekek esetében kapcsolatfelvétel a fejlesztő szakintézménnyel.

9. AZ ÓVODÁBA ÉS AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

Az óvodába lépés feltételei

Elsődleges feltétel a 3. életév betöltése, ezen túlmenően az alábbi fejlődési mutatókat vesszük figyelembe:

- szobatisztaság;
- kialakult beszédkésztség,
- önálló mozgáskésztség.

Kizáró tényező az olyan fokú értelmi, mozgásszervi, érzékszervi károsodás, vagy tartós betegség, amely miatt a gyermek speciális gyógypedagógusi, illetve egészségügyi segítséget igényel mindennapjaiban, hiszen intézményünk személyi feltételeiben, a magas csoportlétszámok mellett nincs felkészülve a súlyosan fogyatékos gyermekek fogadására.

A gyermekek felvétele a Szervezeti és Működési Szabályzatban foglaltak szerint történik, a mindenkori tanügyigazgatási feladatokhoz igazítottan.

Az iskolába lépés feltételei

Az iskolába lépés elsődleges feltétele a gyermek érettsége, ez különböző életkorokban alakulhat ki. Úgy érezzük, legfőbb feladatunk ebben, hogy feltárjuk mikor is következik be, mikor válik stabillá a gyermek fejlődésének színtje valamennyi szempontja alapján.

A gyermekek fejlődésének értékelésekor már szóltunk mindazon megfigyelési szempontjainkról, melyek segítenek minket az iskolai életmódra való alkalmasság meghatározásában.

Pedagógiaiailag mindazon mutatók összességét értjük az iskolába lépés feltételeinek, amelyek az óvodáskor végére a fejlődés várható jellemzőiként jelennek meg programunkban.

Így:

Az egészséges életmód szokásainak kialakulását tekintve:

- önállóan végezzék a (személyük körüli) tisztálkodási, öltözködési teendőket, szükség szerinti segítségadással;
- erősödő egészségük, mozgáskészségük, testi képességeik fejlődését eredményezze;
- tapasztalataik révén alakuljon ki igényük az egészséges életmódra, a testápolásra és az egészségmegőrzés szokásai iránt.

Testi fejlődést tekintve:

- eljutnak az első alakváltozáshoz, mozgásuk összerendezett;
- képesek viselkedésüket, testi szükségleteiket szándékosan irányítani.

A szocializáltságot tekintve:

- önállóságuk kibontakozása mellett önbizalmuk erősödik, erkölcsi érzelmeik fejlődnek, akaratuk és kitartásuk erősödik;
- tapasztalatokat szereznek a másság iránti tolerancia érzéséről;
- készen állnak az iskolai élet elfogadására, képesek kapcsolatot teremteni gyermek és felnőtt viszonylatában is;
- tudnak szabályokhoz alkalmazkodni.

Értelmi fejlesztés-nevelés tekintetében:

- anyanyelvi készségük révén képesek gondolataik, érzelmeik kifejezésére, a folyamatos beszédre;
- értik és használják a kommunikatív jeleket;
- végig tudják hallgatni egymást és megértik mások beszédét;
- tapasztalataik megalapozzák fogalmi struktúráik kialakulását;
- észlelésük-érzékelésük differenciálódik;
- kialakul képességük a részekre bontásra és az általánosításra, fogalmi szinten;
- megjelenik a szándékos figyelem és az emlékezés;
- kreativitásuk érvényesül minden kifejezési formában.

10. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Véleményezte:

.....

Országos Közoktatási Szakértő

Dátum:

aláírás

Egyetértését nyilvánította:

Barackvirág Óvoda Szülői Közössége

Dátum:

Elfogadta:

Barackvirág Óvoda Nevelőtestülete

Dátum:

aláírás

Jóváhagyta:

Balkány Város Önkormányzata

Képviselő-testülete

Dátum:

aláírás

Iráttári szám: _____

Tájékoztatásul hivatalosan megkapják:

Balkány Város Önkormányzat Képviselő - testülete

Országos Közoktatási Szakértő

Nevelőtestület

Balkányi Szabolcs Vezér Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Igazgatója

Szülői Közösség

Roma Nemzetiségi Önkormányzat

ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A helyi nevelési program **érvényességi ideje**: a nevelőtestület határozata alapján: 2015.12.02.

A helyi nevelési program **módosításának lehetséges indokai**:

- partneri igények változása;
- szervezeti átalakítás;
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt.

A módosítás **döntés előkészítő szervei**:

- Nevelőtestület;
- Szülői Közösség.

A program **módosításának előírásai**:

- 80%-os szülői egyetértés;
- a testület kétharmados többségi szavazata alapján.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Fábíán Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program
2. Magyar Óvodapedagógiai Egyesület, Miskolc, 1996.
3. Forrai Katalin: Ének az óvodában
4. EDITIO MUSICA, Budapest, 1974.
5. Dr. Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban
6. OKKER Oktatási Kiadó, Budapest, 1998.
7. Hein-Retter: A játék és a játékeszköz jelentősége az óvodáskorú gyermek nevelésében
8. Szociálpedagógiai Fórum, Hajdúböszörmény, 1989.
9. Kovács György-Bakosi Éva: Játék az óvodában
10. Debrecen, 1995.
11. Mérei Ferenc-V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan
12. Gondolat, Budapest, 1993 (hetedik kiadás)
13. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel
14. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, Szolnok, 1997.
15. Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan?
16. Országos Közoktatási Intézet, Budapest, 1996.
17. Patócs Béláné: Mozgásműveltség Fejlesztő Óvodai Nevelési Program
18. Fabula Bt. Miskolc, 1998.
19. Pereszlényi Éva-Porkolábné Balogh Katalin: Játék-Mozgás-Kommunikáció óvodai program, Alcius Bt. Budapest, 1996.
20. Porkolábné Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában
21. Alex-Typo, Budapest, 1992.
22. Szentgyörgyi Zoltán: Tér- és helyzetérzékelést fejlesztő gyakorlatok az óvodás- és kisiskolás korú gyermekek részére
23. Fővárosi Pedagógiai Intézet, Budapest, 1994.
24. Vargáné szabó Györgyi: Epochális rendszerű óvodai nevelési program
25. ONIX Nyomda Kft. Debrecen 1997.
26. Zilahy Józsefné: Nevelés az óvodában verssel, mesével
27. Multigráf GMK. Budapest, 1989.
28. Az óvodai nevelés országos alapprogramja
29. Magyar Közlöny, 1996/71. sz.

30. Az óvodai nevelés programja
31. Országos Pedagógiai Intézet, Budapest, 1989.
32. Esztétikai nevelés az óvodában, Tankönyvkiadó, Budapest, 1966.
33. Helyi nevelési program Terézvárosból
34. OKKER Oktatási és Kiadói Kft. Budapest, 1997.
35. Óvodai nevelés játékkal, mesével
36. Szerk.: Zilahy Józsefné
37. Eötvös József Kiadó, Budapest, 1996.
38. Vésztői Napköziotthonos Óvoda Helyi Nevelési Programja, Vésztő, 1998.

MELLÉKLETEK

A program különálló mellékletét képezi:

- I. sz. Melléklet: Egyéni fejlődési, fejlesztési dokumentum
- II. sz. Melléklet: Egyéni fejlesztési terv

„EGY SZÍN” Esélyegyenlőség Gyermekünk Számára

Inkluzív Neveléssel

Integrációs Program

Környezeti nevelés